AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԻՆԸ
ՍԻՐԻԱ տար. 425, Վեցամսեայ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՔՍ. տարի. 6, Վեցամսեայ 4 ոսկի
Տնօրէն - Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ազդակ

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ 1931

Գնոյ ՝ ԷՆ ZUSC 3.50 Ս.Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ պէտք է ընել թերթս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Ձեռագրակուած ձեռագիրները ետ չեն վերադարձուիր | Թիւ 41 (486)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՏԱՍԸ ՏԱՐԻ ՅԵՏՈՅ

Թիւրք բարբարոս կառավարութիւնն ու արիւնածարաւ խուժանը, դարեր շարունակ արհաւիրքներու և չարչարանքներու ամենէն գաղանայինը ի գործ դրին մեր աշխատասէր և խաղաղ ժողովրդին գէմ. ջլատեցին մեր կամքը, ջլատեցին մեր ղեկավարութիւնն ու մտաւորականութիւնը, արմատախիլ ըրին հարիւր հազարաւոր բազմութիւնները իրենց հայրենիքէն և մատնեցին գանոնք անօթութեան ու թշուառութեան։

Ճակատագրի այդ անողոք հարուածին տակ կքած, կորաքամակ, հայ ժողովուրդը սարկացաւ, զրկուեցաւ մարդկային արժանապատուութեան զգացումէն, դարձաւ կամաղուրկ և անիտէալ Համակերպեցաւ Թիւրքի եաթաղանին ու սպանդին և հոսեցուց իր մաքրամաքուր ուղիներնոս արիւնը յորդառատ։ Մեծաւմասամբ հայ ժողովուրդը ենթարկուեցաւ արիւնարբու խուժանի վայրենաբարոյ կիրքերուն։

Հնազանդ և հաւատարիմ ժողովուրդը կացնահարուեցաւ և մորթուեցաւ Թիւրքիոյ բոլոր մասերուն մէջ։ Արի՜ւն, արիւն լոկ արիւն ողողեց ամբողջ արևելեան նահանգներն ու Կիլիկիան։

Այդ համատարած սարկութեան ու հալածանքի օրերուն, սթափումի ցնցումներ ունեցան կարգ մը հայկական շրջաններ, շնորհիւ իրենց աշխարհագրական բացառիկ դիրքին և ժողովրդի ըմբոստ նկարագրին։ Յեղափոխական քարոզութիւնները շուտով ծլեր արձակեցին և ինքնապաշտպանութեան բնազդը զօրացուցին անոնց մէջ։ Այնուհետև քաջալերուած և անգլուխ սորուկները ստեղծեցին հաւաքական կամքի ուժ և բարձրացուցին իրենց կորացած բազուկները՝ պաշտպանելու համար իրենց ինչքն ու պատիւը գարաւոր թշնամու դէմ, որ այնքան հզօր էր, խոնարհ ու համակերպող ամբոխին դիմաց։

Յեղափոխական ըմբոստ ոգին սիրելի դարձուց հայ ժողովուրդին երէկուան արհամարուած վէնքը և բերաւ այն եզրակացութեան՝ որ սեփական ժանիքներու ուժով միայն կայ փրկութիւն։ Եւ անոնք որ չկրցան ըմբռնել այս սրբազան ճշմարտութիւնը և չոգեկոչեցին այդ խիզախ ոգին, Ցեցին ըսպանդի հատատարած խաւարին մէջ և Թրքական սուրին սպառնալիքին տակ։

Հայ ժողովրդի մէկ մասին մէջ արթնցած այդ իրոխտ գիտակցութիւնը և ինքնապաշտպանութեան նուիրական ոգին, գօտեմարտեցին հայ ժողովուրդը և վերականգնեցին անոր չարդուած հոգին և կերտեցին պատմական փառաւոր հերոսամարտեր։

Տէօրթ-Եօլ (չորք-Մարդպան) մէկն է այն հայկական շրջաններէն, ուր հայութիւնը շատ կանուխէն գիտակցեցաւ այդ ճշմարտութեան, զէնքի դիմեց իր հարազատ միջոցներով ինքնապաշտպանուելու համար բազմահազար թշնամի վայրագ ամբոխին յարձակումներէն և կերտեց հայոց պատմութեան փայլուն դրուագներէն շարք մը։ Տէօրթ-Եօլի հայութիւնը, նախքան պատերազմ, երկու անգամ ենթարկուեցաւ իր ամբողջ շրջակայ թրքութեան 40-50,000ի հասնող զինուած բազմութեան յարձակման, որոնք ձիհաd քաշած, ստուար շարքերով գրոհ կուտային Տէօրթ-Եօլցիներու պատնէշներուն վրայ։

Թշնամին երկու անգամին ալ պարտուեցաւ հերոսական Տէօրթ-Եօլի պատնէշներուն առջև, շնորհիւ անոր սեփական ուզորումներուն և զէնքի ուժին, որով այդ պաշտելի հայրենիքի ազատասէր ժողովուրդին պատիւը գերծ մնաց արատաւորումէ։ Փաթթոցաւոր և անփաթթոց հորթանները ինկան անոր ինքնապաշտպանութեան յատկացուած դիրքերուն առջև և անզօր մնացին անոնց ամէն տեսակ խարկանքներն ու խոստումները Տէօրթ-Եօլցին նուաճելու համար։ Տէօրթ-Եօլի սուրբ հողը մէկ անգամ ևս մնաց և երբէք չ՚պղծուեցաւ թշնամի արիւնոտ կոռուոնկներուն ներքև։

Աւա՜ղ սակայն, համաշխարհային պատերազմը, քանդեց այս արծուեբոյնը և 20,000 հայութիւն ցրուեց կիզիչ անապատներու մէջ։ Զորցան իր ծոցկաւէտ ու անուշահոտ պարտէզները և կողոպտուեցան անոր հարուստ նարնջենիներն ու ընկարտանները։

Տէօրթ-Եօլի փոքրաթիւ վերապրող հայութիւնը, զինադադարի առաջին օրերուն, ուրախութեամբ ողջունեց դաշնակից տէրութեանց յաղթանակը և անոնց դրօշին ներքև եկաւ վերաշինելու իր աւերակուած հայրենիքը։ Սակայն, թշնամին դեռ ծարաւի էր և կուզէր վերջին մնացորդներն ալ մահացնել։

Եւ 1920-1921ին, Կիլիկեան դէպքերու միջոցին, Տէօրթ-Եօլ դարձեալ ամիսներ պաշարուած մնաց և ենթարկուեցաւ բարբարոս յարձակումներու, որոնց ընթացքին զոհեց մէկ երկու տասնեակ սրտահատորներ, որոնք քաղաքէն դուրս, արտերու մէջ կամ ճամբու վրայ մորթուեցան թշնամի նամարտ աւազակներու կողմէ։

Այս անգամ չ՚հանդուրժեց Տէօրթ-Եօլցին, դուրս թռաւ իր պատնէշներէն և մէկ գիշերուան մէջ մաքրազործեց իր շրջակայ թշնամի բոյները։

Տասը տարի առաջ, այս օրերուն, Տէօրթ-Եօլցիներու մղած անհաւասար կռիւներն ու թափուած արիւնները նորէն մնացին անպտուղ և օր մը ֆրանսական յաղթական բանակներուն հետ անոնք լքեցին այդ սիրելի հայրենիքը և ապաստանեցան անոր սահմանակից ափերուն վրայ։

Դեռ Տասնեակ տարիներ իսկ անցնին սակայն, չեն մոռցուիր հերոսական Տէօրթ Եօլն ու անյաղթ Զէյթունը, որոնք ստրկութեան և համակերպութեան դէմ պոռթկալու տրի և վճռական կեցուածքը սորվեցուցին հայ ժողովուրդին։ Անոնք հայ նոր սերունդին սիրցուցին անառիկ սարերն ու օրհնեալ մօսիները։

Ի՞նչ կրթիչ թելադրանք մը եղած կըլլայ մեր ժողովուրդին, եթէ, այսօր, Տէօրթ-Եօլի վերջին հերոսամարտի տասնամեակին առթիւ, գիտնայինք լիովին համոզուիլ թէ՝ սարկական հալածական համակերպութիւնն ու անդէն պաշտպանութիւնը չեն կրնար կեանք և ազատութիւն ապահովել։ Անոնք ապեշտ է սեփական ժանիքներով ոգորիլ, մանաւանդ երբ թշնամին անբան է և անողոք։

Տէօրթ-Եօլ, հայկական ընդհանուր ոդերեւութեան և ջարդերու ու կոտորածներու պատմութեանց մէջ կը մնայ հայութեան վառքը, շնորհիւ իր մղած ինքնապաշտպանութեան գոյամարտերու։

ԱՊՈՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ԱՏԱՆԱՅԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

"ՔՐՏԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԸ ԽԱՂԱՂ"

ՆՈՐ ՄԱՐԳԱՐԷՆԵՐ ԹԻՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

«Էլ Անուորի Պոլսոյ սեփական թղթակիցը 19 Յուլիս թուականով հետեւեալ թղթակցութիւնը կը ղրկէ իր թերթին.—

Մեր նախորդ թղթակցութեամբ գրած էինք որ, Ատանայի շրջանին մէջ, Գաստրլլի կողմերը աւազակային կարեւոր դէպքեր պատահած են և շուտով տարածուած ամբողջ շրջականները։

Կիմանանք որ Ատանա ղրկուած են պէտք եղած ուժերը։ Կուսակալ Սէլիմ պէյ անձամբ ատանձնած է խաղաղութիւնը ապահովելու պաշտօնը։ Ասոյս 17ին արդէն ան գործի սկսելով յայտարարութիւնը ուղղած է աւազակներուն, մինչեւ 10 օր յանձնուելու թելադրութեամբ, այլապէս սպառնացած է անոնց որ ձերբակալողները մահով պիտի պատժուին։

Ըստ «Սօն Փոսթ»ի, կառավարութիւնը ամենասաստիկ միջոցներու պիտի դիմէ և կախաղան պիտի բարձրացնէ բոլոր ապստամբները, որոնք կառավարական ուժերու կողմէ կը ձերբակալուին։

Ճէպէլ Էդրիէն և Արիւեանն Նահանգներէն դեռ վերջին տեղեկութիւնները չ՚ստացանք։ Սակայն «Վաքթ» թերթի տեղեկութենից համաձայն իրր թէ լռութիւն կը տիրէ այժմ այդ շրջաններուն մէջ և թէ ալ ապստամբները չատ փոքրաթիւ են և կարեւոր ուժ մը չեն ներկայացներ։ Այստեղինէ մենք կ՚սպասենք մեր սեփական աղբիւրներէն լուրեր այս մասին։

«Սօն Փոսթ» կրսէ որ կառավարութիւնը Ագդ. մեծ ժողովին ներկայացուցած է ներման նոր օրէնք մը, այն բոլոր զինուորներու և կամաւորներուն համար որոնք անցեալ տարի, քրտական ապստամբութեան օրերուն, բազմաթիւ խաղաղ քիւրտ գիւղացիներ սպանեցին և գիւղեր կողոպտեցին։ Այս կերպով ի հարկէ թիւրք կառավարութիւնը քաջալերած պիտի ըլլայ թիւրք զինուորներու և գիւղացիներու բարբարոսութիւնները, եթէ վաւերացուի այդ օրինագիծը։

ՎԷՆԷԶԷԼՈՅ ԵՒ ԹԻՒՐՔԻԱ

Ամէնքի մէջ Ցունաստանի վարչապետ Պ. Վենիզելոս, Ամերիկեան թերթի մը խմբագրին կարգ մը յայտարարութիւններ բրած է, որոնց միջոցին շեշտելով ըսած է որ Թիւրքիոյ և Ցունաստանի միջև չատ անկեղծ և զօրաւոր բարեկամութիւն մը գոյացած է և անլուծելի ոչ մէկ խնդիր մնացած։ Վէնիզէլոս աւելցուցած է նաև որ ոչ մտաւոր և ոչ ալ հեռաւոր ապագային երկու ազգութեանց միջև երբէք քաղաքարազմ պիտի չըլլայ։

ՆՈՐ ՄԱՐԳԱՐԷՆԵՐ

Մէնէմէնի մէջ կախաղան բարձրացող Շէյխ Մուհամէտ Տէրվիշը չէր վերջին մարդարէն։ Թիւրքիոյ Գարաքէօմրիւկ գիւղին մէջ յայտնուած է Շէյխ Ապաչլլա անուն մարդ մը և պնդած է թէ՝ ինք Մէհէտի է (Մէհտի կը նշանակէ մարդարէ որ աշխարհ պիտի գայ և պիտի շարունակէ Մուհամմէտի գործը եւ դարձի պիտի բերէ բոլոր «անհաւատները»)։

Այս Մէհտին սկսած է յայտարարել թէ՝ մօտ է աշխարհիս վախճանը, ուրեմն ապաշխարեցէք՝ մարդիկ։ Ոստիկաններ իսկոյն ձերբակալած են զայն և քննութեան համար բժիշկին զրկած, մի գուցէ ան փախցուկ մը ըլլայ։ Լրագրողներ երբ հարցուցին, Շէյխը պատասխանեց.

— Երկու տարի առաջ ինձի Աստուծմէ հոգին սուրը եկաւ և ըսաւ որ Աստուած զիս կը հրաւիրէ մարդիկը փրկելու համար իրենց մեղքերէն։ Հոգին սուրը ինձի այն ատեն ըսաւ որ, երկու տարի վերջ սկսիմ պատգամիս։ Ես այն օրէն իվեր զրաված եմ աղօթքով և նուիրուած եմ Աստուծոյ։ Այլեւս պիտի սկսիմ մարդոց փրկութեան գործին. այս է հրահանգը երկնային հոր։

Լրագրողները կը գրեն որ այս մարդը զարգացած և պատրաստուած մէկն է։

Երկրորդ մարդարէն։

Պոլսոյ Պէյլիթաշի բնակիչներէն Մուհամմէտ Ալի, ասելի որ, իր ընտանիքի անդամները հաւաքելով անոնց ըսած է որ ինք Աստուծմէ հրահանգ ստացաւ հետեւեալ օր իսկ իր քով երթալու։ Այժմ Ձեզ հաւաքեցի որ, ըսած է ան, հրաժեշտ տամ և ընեմ կտակս։

Մուհամմէտ Ալի վերջը իր ընտանիքի անդամներուն հետ դերեզմանատուն մեկնած և անոնց պատուիրած է իր թաղուելիք տեղը։

Եւ իսկապէս ալ ան հետեւեալ օրը մեռած է, զարմանք պատճառելով ժամուլին և կառավարութեան։

ՄԱՀԷՆ ԱԶԱՏՈՒԱԾ

Ներքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնատունը բերուած Էր չատ մեծ և ծանր դրամարկղ մը, որուն մէջ պիտի պահուէին պետական կարեւոր փաստաթուղթեր։ Մենակը սակայն չկրցաւ հանդուրժել ծանրութեան և նախարարի մեկնումէն վայրկեան մը վերջ չոքեցաւ։ Եթէ ոայրկեան մ՚ալ ուշացած ըլլար նախարարը, տանիքին ներքեւ մնալով պիտի մեռնէր։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամավերջի հանդէսներու վաղորդայնին իրաքանչիւր ուսուցիչ մտահոգ է յառաջիկայ տարուան պաշտօնավարութեան համար։ Բնականաբար կարելի չըլլար արձակուրդի հանգստեան պահերը յատկացնելու կրթական դասախօսութիւններու կամ ընթերցումներու համար։

Բայց յառաջիկան ապահովողն ալ ինքնաթերաբար կը մղուի հանգըստի, ծուլութեան պահերէն օգտուելով նպատի մէջ յառաջդիմելու համար։ Կրթական կեանքն իրեն համար ալ փակուած էջ մըն է այլեւս։

Ամէն կողմ կը կրկնուի թէ ազգը պարտականութիւնն ունի իր ուսուցիչներուն հանդէպ։ Ամէն կողմ ծրագիրներ կը մշակուին բարեւ՝ հելու համար անոնց նիւթականը բարձրացնելու համար վարկերին։ Սակայն գործնական քայլ մը չառնուիր, հարցը կը մնայ անլուծելի, ամէն տարի կը կրկնուի այս յանկերգը։

Հայ ուսուցիչը ինքն է որ պիտի բարելաւէ համագործակցաբար իր նիւթականը, բարձրացնէ իր վարկը։ Օտար երկիրներու մէջ ապագայ ունեցող ուսուցիչները արձակուրդի օրերուն քով քովի կուգան կրթական դասախօսութիւններ կը կազմեն, ժանկավարժական հարցերու շուրջ կը վիճին, տարեկան փորձառութիւններու տեղեկագիրներ կը ներկայացնեն։

Տարրական և երկրորդական վարժարաններու ուսուցիչներ միութիւններ ունին։ Կեդրոնի վարչութեամբ մը, կը մասակարարէ կեդրոնի ամսուկ մը, որուն նպատակն է արհնստակցական շահեր պաշտպանել և կարօտ պաշտօնակիցներու ընտանիքներուն օգնել։

Նոյնը կարող էր ընել հայ ուսուցիչը որքան ալ որ զրկուած ըլլայ նիւթապէս։ Ուսուցիչն ալ ուրիշ արհնստաւորներու նման կապրի իր կեղեւին մէջ, իր ինքնայատուկ գաղափարներով և միշտ գանգատելով։ Ուսուցչական միութիւններ կը կազմուին ու կը կազմալուծուին, որովհետեւ դժուար է հոն ալ հները հաշտեցնել, հեղինակութիւն յարգել տալ, տարակարծիք անհատներ քով քովի բերել և չէզոք հողի մը վրայ համագործակցութիւն յառաջ բերել։

Միւիթարական պիտի ըլլար կրթական դասախօսութիւններու կազմակերպութիւնը։ Ցառաջացած ազգեր միշտ կը վերաքննեն կրթական ծրագիրները, կը բարեփոխեն զանոնք, մինչդեռ մանկավարժներ ուսուցման նոր մեթոտներ, կրթական նոր դրութիւններ կը հրահանգեն։ Կրթական դասախօսութիւններու նպատակը պիտի ըլլար ծանօթացնել կրթական շարժումը, մեթոտներու նոյնութիւն մը յառաջացնել նոյն ճիւղի այլազան դասաւանդութիւններու մէջ, ցոյց տալ թէ արդի ըմբռնումով ժանուկը իր սեփական հոգեբանութիւնն ունի, իր անհատականութիւնը, զորս ուսուցիչը ճանչնալու և յարգելու է, թէ դաստիարակութեան գիտութիւնը այլեւս գրասենեակի մը մենաւոր խոկումներուն արդիւնքը չէ, դպրոց կոչուած կենդանի աշխատանոցներու մէջ ուսումնասիրուած գիտութիւն մըն է, վերջապէս կրթութեան ու դաստիարակութեան պատժութիւնը ցոյց պիտի տայ իրաքանչիւր ազգի ճիգը, ժողովրական մեծ դէպքերու ջանքը լաւագոյն պայմաններով մարդը կազմելու համար։

Զուիցերիոյ հեռաւոր անկիւններուն մէջ արձակուրդի այս օրերուն տարրական նախակրթարանի և ուսուցիչներու համաժողովներ տեղի կ՚ունենան, ուր իրաքանչիւրը իր դիտողութիւնները կը բերէ քարոյական դաստիարակութեան և կրթութեան շուրջ։ Իտալիոյ կրթական նախարարը կը հրաւիրէ նախակրթարանի ուսուցիչները կարեւոր կեդրոններու մէջ հետեւիլ կրթական դասախօսութիւններու, թէեւ բոլոր ուսուցիչներն ալ ուսուցչութեան դպրոց մը աւարտած են։

Դասախօսութիւններու ոգուտ կարուութիւնը անժխտելի ըլլալուն Հալէպի մէջ փափաք յայտնուած է հրաւիրել ուսուցիչները և դասաւանդութեան ձեւով ներկայացնել ուսուցման զանազան ճիւղերու կրթական մեթոտները միայն, ապագային վերապահելով ժանկավարժութեան աւելի խրթին կալուածները մէջ մտնել, եթէ տարրական նախակրթարաններու ուսուցիչները փափաք ու եռանդ ցոյց տան։ Ունկընդրական բանախօսութիւններէ աւելի գործակցական աշխատանք մը պիտի ըլլայ ուսուցչին անձնական մասնակցութիւնն ալ ապահովելու համար։ Ունկնդրին ինքն ալ պիտի բերէ իր բաժինը իր փորձառութեան արդիւնքը։ Այսպէս՝ կարելի պիտի ըլլայ ստեղծել կրթական մթնոլորտ մը, պիտի ծանօթանայ կրթական լաւագոյն մշակներու հետ, պիտի ջանայ իւրացնել անոնց գաղափարները և կիրարկել անոնց ուսուցումները իր կալուածին մէջ։ Անչուշտ մօտաւոր դիւղերու ուսուցիչներուն համար նիւթական զոհողութիւն մը կը պարտադրուի, բայց յուսալի է որ պատկան մարմիններ նկատի առնելով իրենց վարժարաններուն օգուտը, պիտի օժանդակեն այս կրթանուէր ձեռնարկին։

Հալէպ ԽՈՐԷՆ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Գրեց՝ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

II

ՀՕՐԴԱ-ՕՐԴՈՒ

Թիւրքի այդ աւարառու, անաչխատ հորդայական յատկութիւնն է պատճառ, որ՝ հակառակ այնքան ընդարձակ տիրապետութիւններին, նրան կարելի չէ անուանել աշխարհակալ, և աւելի ճիշդ կը լինէր անուանել աշխարհակուլ պետութիւն, վասն զի նա գրաւել է միմիայն թալանի, աւերի ու լափելու տենչով։

Իսկական աշխարհակալ ազգերը ինչպէս հնում՝ Հռոմ և նոր ժամանակներում Ֆրանսա, Անգլիա, անգամ Ռուսիա, իրենց տիրապետած երկիրներում քաղաքակրթութեան ու մշակոյթի ուղիներ են բացել, և այդ իսկ պատճառով իրենց ընկճած ժողովրդների ազգային ազատագրական գիտակցութեան զարթնումը հրահրել։

Հռոմէական Միութիւնից բազմաթիւ քաղաքակիրթ պետութիւններ ու ազգեր ծնան։ Անգլիական իւրաքանչիւր գաղթավայր վերջ ի վերջոյ բարգաւաճ, ազատ ու անկախ պետութիւն է դառնում, նոյն իսկ առանց ապստամբութեան ու խաղաղ միջոցներով, մինչ Թուրքիան՝ քաղաքակրթական բարձր զարգացման աստիճանին հասած երկիրներ ու ազգեր ստրկացնելով՝ այն վերածել է աւերի անապատի։

Կարելի՞ է երևակայել, թէ ի՞նչ կը լինէր այսօր, Հնդկաստանը, եթէ Գանդիի կազմակերպած ընդվզումի շարժումները տեղի ունենային որևէ թուրք կառավարութեան իշխանութեան տակ։

Եւ հակառակ ազգերը կառավարելու և քաղաքակրթելու իր բացարձակ անկարողութեան թիւրքը, ինչպէս ասացինք, մշտական կռիւների մէջ է նորանոր հողեր գրաւելու։

Թիւրքիան այսօր մօտաւորապէս այնքան հող ունի, որքան Ֆրանսիան և Իտալիան միացած։ Արդ՝ այս երկու երկիրների մէջ ապրում է մօտ ութսուն երկու միլիոն ժողովուրդ, իսկ Թիւրքիի ընդարձակածաւալ սահմաններում ընդամենը հազիւ ութ միլիոն մասնակցանում պակաս։

Եւ դա արգելք չէ, որ թուրքը, այսօր—ինչպէս երէկ էր—հեռամտաւ է նորանոր դաշտերի, նորանոր ռազմական արկածախնդրութիւնների իր սահմանները զինու զօրանվերջ ընդարձակել։

Չէ՞ որ Հօրդան մշտական շարժման ու կռուի պէտք ունի ապրելու համար, ուրիշների վասնակով։

Թիւրքիայի թուրանական ծրագրերը քաջածանօթ են. ամէն մի թուրք մի փոքր պանթուրանիստ է ծնում. սակայն արևելեան այս յանդգնի ծրագիրը արդելք չէ, որ թուրք կառավարութիւնը աչք անկի Իրանին ու Սիրիային, Պաղեստինին ու Արաբիային։ Եւ հոգատար պետութիւնների կրած բոլոր քաղաքական դժուարութիւնները յիշեալ երկրներում միշտ թուրքերի գաղտնի, դաւադրական աշխատանքների գործ է։ Այսօր բաղմաթիւ թուրք գաղտնի գործակալներ՝ ելնելով Թիւրքիայից խլուած բոլոր դաւառներում, ներքին, խուլ, խլուրդային աշխատանքներ են կատարում ժամանակի խաւար, յետամնաց ամբոխների մէջ խռովութիւնները բազմացնելու և հոգատար պետութեան չնարարական ու մշակութային ձեռներէցութիւնը կասեցնելու համար, որպէս զի իրենց յաջորդող նորը՝ իշխանութիւնը արժատ չգտնի, և հաստատութիւն ու սէր չվատնի,

Եւ այս գիտային աշխատանքների յաջողութեան համար թուրքը հազար ու մի խարդախանքներ ու ճամբաներ ունի պանիսլամիզմից բսկսեալ մինչև պոլշևիզմը ու դասակարգային կռիւը։

Եւ բոլոր այս դաւադրական աշխատանքների նպատակը մի հատիկ է. պատրաստ մնալ ի հարկին վերադրաւելու այն գաւառները, որ կորցրել են այս պատերազմի ընթացքին։

Եւ եթէ մի օր Սիրիայում Ֆրանսիայի դէմ և Պաղեստինում ու Իրաքում Անգլիայի դէմ, քաղաքական լուրջ խլրտումներ տեղի ունենան, անկասկած ծաղուկ թուրք գործակալները պիտի՝ ճգնին հրահրել չփոթը աշխարհակալական նպատակներով։

* * *

Հայաստանի օրինակը ամենէն բնորոշն է հորդայական այս ցեղի մտայնութեան և քաղաքական ձգտումների տեսակէտից։

Ինչո՞ւ համար այս արտասովոր յամառութիւնն ու կատաղութիւնը մեր աշխարհի և մեր ժողովրդի հանդէպ։

Թշուառութիւնն այն է, որ Հայաստանը իրեն լախտակից բոլոր երկիրներից աւելի երկար է կրել թուրք տիրապետութիւնը, վասն զի մեր թիկունքի վրայից անցան թուրք հորդաները դէպի Բիւզանդիոն և աւելի հեռուները, և այնտեղից հայածական, որպէս արիւնոտ տեղատարութիւն, վերստին մեր գլխին թափուեցին. ամենից վաղ էին կոխել մեր երկիրը, և ամենից ուշ պիտի՝ հեռանան այնտեղից։ Եւ մեր դէմ կազանցած են, վասն զի մենք թուրքի վերջին

ՄԻ ԶՐՈՅՑ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴ.Ի ՀԵՏ

Կիրակի, ամսոյս 12ին, մի քանի բարեկամներ հիւր էինք գնացել Սիփան երդչախմբի վարչութեան նախագահ պրն. Սահակ Յովհաննիսեանին։ Ճաշից յետոյ տան տէրը մեզ առաջարկեց այցելութեան գնալ Կոմիտաս վարդապետին։

Մեզանից և ո՛չ մէկը հաւատաց, որ արժանանալու ենք «մեծ խենդ»ի տեսակցութեան, քանի որ չատերին է վռնտել և չատ-չատերին մերժել։

Սակայն գիտենք որ վարդապետը դեռ պահել է կնամեծարութեան ազնուական գիծը, ու եթէ մեզ ընկերանայ մի կին, հաւանաբար տեսակցութիւնը յաջողուի։ Ուստի խնդրում ենք Տիկ. Ռամելա Ալթունեանին որ ուղեկցի մեզ։

Ճանապարհին բարեկամներիս ասացի, որ լաւ կը լինէր եթէ վարդապետի հետ խօսէինք հակառակ մեր ընկալեալ սովորութիւններին, անսեթևեթ, բարձրաձայն, ուրախ և նոյնիսկ կոպիտ։

Քառորդ ժամ յետոյ հանրակառքը մեզ նետեց այն փողոցը որի վրայ ի թիւ չատ անյայտ ու անանուն մարդկանց ապրում է հայ ժողովուրդի մեծագոյն զաւակներից մէկը։

Այստեղ վիթխարի տներ չեն հաչում փողոցների վրայ և մարդը իրեն չի զգում մի աննման ճմի, անպատասխանատու իր կեանքին և գոյութեան։ Աղիսէ ու փայտեայ խրճիթները մեզի պիտի տեսնուին պէս, խմբաւորած են և կարծես թէ վախենում են լուութիւնից և խորհրդաւորութիւնից։ Դունաւորեալ մարդիկ են երևում փողոցներում և երբեմն միայն լսում է որևէ մոլորուած օթեկանախորժ ձայնը, որ այնպէս արտասովոր և բնական է հնչում այդ նեղլիկ փողոցներում։

Վերջապէս, զոտի պէս երեւում են յիմարանոցի գոբլ պատերը, որոնք յատուկ են միայն բանտերին և զօրանոցներին։

Երկար քայլում ենք. տխրութիւն կայ ամէն կողմ։ Պէսպիսութեան վարժ աչքերի համար, ըստ պանիչ ձանձրոյթ է միօրինակութիւնը։

Ահա, վերջապէս, երկաթաձաղ դարբասը, որի արանքից երևում է ընդարձակ բակը, ուր մի չիկսներ երիտասարդ, գրաւիչ դէմքով, հաստափոր գիրքը ձեռքին նստած է դրան դիմաց և այցելուների է ըստասում։

Մեզ արտօնում է ներս մտնել, հանդիպելով ցոյց տալով արձանագրութեան դրասենեակը։ Այստեղ գրել ենք տալիս մեր մանրամասն հասցէն, ինչպէս նաև մեր ազգակցական կամ բարեկամական կապը վարդապետի հետ։ Ձեականութիւնը դեռ լիակատար չէ։ Մեզ զրկում են արտօնատուն, ուր ճաղատագրելուն պաշտօնեան ստորագրում է արտօնագիրը և տալով այնտեղ կանգնած «խելօք խենդերից» մէկին, հրամայում է մեզ ուղեկցել մինչեւ, վարդապետի բաժանմունքը։ Պաշտօնեան չի մոռանում մեզ յուսադրել, որ վարդապետը լաւ տրամադրութեան մէջ է և մեզանից կէս ժամ առաջ արդէն զրուցատրութիւն է ունեցել երկու իրաւասարդների հետ։

— Հաւանաբար ձեզ ևս ընդունի փորձեցէ՛ք։

Մեզ առաջնորդող խենդը մի երիտասարդ է, նիհար, նուրբ կազմուածքով և մի քիչ կազլիկ։ Արտօնագիրը երկու մատների արանքը դրած, հովահարելով գնում է առաջից և չի մոռանում մեզ խրատներ տալ, թէ ի՞նչպէս պէտք է վարուենք վարդապետի հետ։

— Եթէ տրամադրութիւն չունենայ, ներս մի՛ մտնէք, վատ է, լաւ չէ,— ասում է նա հեղինակաւոր։

—Սրանք ո՞վքեր են,— հարցնում է պրն. Յովհաննիսեանը, ցոյց տալով մի քանի երիտասարդներ, որոնք խելօք կանգնած, պաշտօնեաների հաճարձակութեամբ ծիծաղում են ու խօսում.

— Ինձ պէս հիւանդներ են,— պատասխանում է մեր առաջնորդը։

— Դուք ի՞նչ հիւանդութիւն ունէք։

— Ես մի քիչ ջղային եմ։

Քայլում ենք, անվերջ քայլում ու չեն վերջանում յիմարանոցի բակերը, մէկը միւսին գրկած, առանձին սահմաններով։ Կանգնեցինք։ Նորից երկաթաձաղ դուռ։ Մեր խենդը սեղմում է զանգի կոճակը ու մեր աչքերը մարդ են սպասում դիմացի դռնից։ Բալնեպանը գալիս է և նախ քան դուռը բաց անելը ճաղերի արանքից վերցնում է արտօնագիրը, կարդում է և ժպտելով մեզ ներս է հրաւիրում։

Մի քանի ատիճան բարձրանում ենք և մտնում դիմացի մեծաչ տունը։ Նեղ, երկար և կիսախաւար սրահի մէջ սպասում ենք մինչև կարգադրութիւնը։ Նոյն մարդը սրահի առաջին խցիկի դուռը բաց է անում ու երևում է խցիկի երկրորդ դուռը, որ բացուած է պարտէզի մէջ։ Մեզ ընդունողը հրանգում է դէպի մեզ յուսացող երկրորդ պաշտօնեային, որ կանչէ «Գովհատաը»։ Իսկ ետքը կանգնում է խցիկից քիչ հեռու, մեր եռև, որպէսզի աթոռներ բերի, եթէ ընդունուում ենք և զուր նեղութիւն չքաշի, եթէ մերժուում ենք։

Ես խնդրում եմ Տիկ. Ալթունեանին, որ կանգնի մեզանից առաջ, ուղիղ չէմքին, իսկ նա յուզմունքից տեղից չի շարժուում, կանգնած երկուսիս արանքում, բայց մէկ քայլ ետ։ Շարուած դրան վրայ բաստասում ենք։ Ձենքը կարող խօսել, ակնապէ։ Նայում ենք պարտէզի դռրան, որտեղից ներս պիտի գայ «մեծ ճգնաւորը»։ Բայց նա ուշանում է, երևի գնացել է պարտէզի խորքը։

— Ի՞նչ էք ուզում, ինչո՞ւ եկաք։

— Բարեւ, վարդապետ,— ասաց պրն. Յովհաննիսեանը անմիջապէս և հայերէն։

Վարդապետը, իր հարցը կրկնեց թուրքերէնով։

— Դուք հայերէն չգիտէ՞ք,— հարցրեց պրն. Յովհաննիսեանը, թուրքերէնով։

— Ո՛չ, ես հայերէն չգիտեմ,— ասաց վարդապետը, դարձեալ թուրքերէնով և աւելի բարկացած։

Մէկ րոպէ լռութիւն տիրեց, ես խղճացած, աղերսակրկի արտասայ տուեցաւ, ասացի։

— Բարև՛, վարդապե՛տ, յարգանքներս։

Մեծ սգաւորը դեռ լուրջ կանգնած էր և աչքերը լայն բացած նայում էր մեզ, զննելով մեր դէմքերը։ Ապա հայեացքը կանգնեցնելով Տիկ. Ալթունեանի վրայ, ձեռքերը արձակեց և աջ ձեռքը սենեակի խորքը տանելով՝ ասաց.

— Դուք ներս հրամեցէք Տիկի՛ն։

Առանց հրաւէրի ներս մտաւ նաև պրն. Յովհաննիսեանը, ապա՛ ես։

Մառան աթոռներ էր ներս բերում ու մենք խառնուած էինք իրար, ոչ ոք չէր խօսում։ Երբ բոլորս կնստեցինք, վարդապետը մեզմացած, ժպտերես, դառնալով մեզ՝ ասաց.

— Ձեզ հետ այդպէս խօսեցի, որովհեաև ձեզ հետ թուրք կար, նա փախաւ, ձեզ ներս տուի. ուրիշ անգամ թուրք մի՛ բերէք, ինչո՞ւ էք բերում։

Նա լռեց։ Ու ես անմիջապէս ասացի։

— Վարդապե՛տ կովկասից եմ գալիս և գնում եմ Եգիպտոս։ Ես ձեզ չեմ ճանաչում, բայց այս տեղի հայերը ինձ ասացին, որ դուք այստեղ էք ապրում, դրա համար եկայ ձեզ տեսնելու, թէ չէ չէի գար, եթէ ձեզ նեղութիւն եմ պատճառում, կ'երթամ։

— Չէ՛. նստի՛ր, շատ լաւ էք արել շատ լաւ։

(Մնացեալը յաջորդով)

ԻՆՉ Է ԳԱՂՏՆԻՔԸ

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱԿԱՆ ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԼՈՒՐՋ ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հանելուկի մը առջեւ կը գտնուինք։

Ամբողջ մէկ ու կէս տարուան դատապարտելի անտարբերութենէ մը յետոյ, ի լուր տիրարհի թմբուկներ զարնուեցան։ Ծանուցանելու համար որ, Խնամատարութիւնը վերջապէս բարեհաճած է նկատողութեան առնել Թէլ-Պրագի ջուրի խնդիրը, և զոյգ մը խարաՖներ չինել տուած է, հասատաելու համար զանոնք յիշեալ գիւղին մէջ, որոնց շնորհիւ կարելի պիտի ըլլար գտնել յառաջիկայ տարի, փրկել հունձքը փճացումէ։

Վրդովուած սրտերը, քիչ մը թեթեւութիւն զգացին, յուսալով որ հսկայական պէտքին առջև ծիծաղելի և որորելի այդ գործիքները, արժէք մը պիտի ներկայացնէին։

Հիմայ, մօտ երկու ամիս ժամանակ անցնելէն վերջ, յայտնի կ'ըլլայ որ, այդ ողորմելի գործիքներէն առաջինը, որ չոգեպնդ փութկոտութեամբ մը ճամբայ հանուած էր Հալէպէն. մինչև օրս, հանգիստ կ'առնէ Հասիչէի մէջ, և ոչ մէկ աշխատանք կատարուած է գիւղին մէջ. պատրաստելու համար հորերը, որոնց վրայ է որ պիտի զետեղուին խարաՖները, ջրհեղեղ ստեղծելու համար գիւղին մէջ։

Այս կացութիւնը սակայն պատճառ մը չէ, որպէսզի պատուելի Շիրաճեան երկու անդամ իր ճամբորդութենէն դարձին, տեղեկագիրներ չտայ Խնամատարութեան բոլորովին վարդագոյն ցոյցնելով եղելութիւնը, և յայտնելով որ ամէն բան կարգին կ'ընթանայ։

Բայց իրականութիւնը, որ ոչ մէկ ատեն կարելի է պարտկել երկար ատեն, կը հասկցուի իր իսկութեան մէջ, և կ'սկսի կրկին իրաւանցումը։

Սէրվիս Իտալիք, երկրաչափ, վարպետ եւայլն, բոլորը իրար կը խառնուին և ծնունդ կ'առնէ, փորձառու վարպետ մը զրկելու գաղափարը տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարելու և տեղեկագիր ներկայացնելու համար Խնամատարութեան։

Այս անգամ սակայն մեզանչում մը տեղի կունենայ, և Պատուելին կարծիքին չի դիմուիր։ և Պատուելին կ'անցնի գործի։ Փութկոտ փնտրտուքով մը, զրկուելիք վարպետը կը կանչէ իր քով, և երևակայելի ու անհերեւակայելի դժուարութիւններ ցուցնելով, կը յանձնարարէ անոր հրաժարիլ իրեն առաջարկուած առաքելութիւնը ըստանձնելէ։

Եղէ՛ վարպետ սարսափահար, կը վերադառնայ իրաւասու անձերուն, և կը յայտնէ իր զժկամութիւնը, որ սակայն անարմբռնելի կը մնայ, մինչև որ նոյն այդ վարպետը կը բացատրէ եղելութիւնը։

Տրուած բացատրութեանց վրայ վարպետը կը յաժարի վերջապէս մեկնիլ, իսկ միւս կողմէն կ'ազդարարուի Պատուելին, չմիջամտել այս գործին։

Պատուելին սակայն, չէր կրնար հանդուրժել որ ուրիշ ձեռքեր գան կասեցնել քանդումի գործը։

Կը յայտարարէ որ իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ է Թէլ-Պրագի մէջ այս գործին համար, և հակառակ իրեն եղած ազդարարութեան, Թէլ-Պրագ չմեկնելու ուղղութեամբ, ան կը պատասխանէ որ իր անձնական ծախքով պիտի երթայ անպատճառ, և իսկապէս տ՚ ամսոյս 20ի առաւօտուն, մասնաւոր արտօրանքով կը մեկնի Թէլ-Պրագ, ֆիրաւաւոր մարմնոյն կողմէ զրկուած վարպետէն առաջ հոն հասնելու դիտաւորութեամբ։

Առ այժմ մեզ համար կարեւորն այն է թէ, ինչո՞ւ համար Պատուելիին քաղաքները կրակ առան, երբ, իրաւասու մարմինը մասնագէտ վարպետ մը ուղղեց և զրկեց, տեղւոյն վրայ քննելու և ստուգելու համար կատարուելիք աշխատանքները և գնահատելու անոնց համար երթալիք ծախքը, և չգիտես ինչ բանէ մտրակուած, աճապարեց հասնիլ Թէլ-Պրագ։

Ի՞նչ բան կայ որ կը ստրսափեցնէ երբ ուրիշ ձեռքեր պատեհութիւն կունենան խառնելու մոխիրը։

Ինչե՞ր կան թաքնուած այդ մոխիրին տակ։

Ի՞նչ է գաղտնիքը։

21 Յուլիս 1931

Հալէպ ՀԵՐՄԱՆ

ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՊԻՏԻ ՍԿՍԻ 1932 ՄԱՐՏ 1ԻՆ

Գրեց՝ Զօր. ԼԻՒՏԷՆԱՆՏՕՐԾ

ՖՐԱՆՍԱՅԻՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՅԱՂԹԵՆ 5,200,000Ի ԴԷՄ 7,250,000

Իտալիոյ և Եուկոսլաւիոյ սահմանին վրայ տեղի ունեցող պատերազմը զօրակոչի 12րդ օրը Իտալացիներու յաղթականով պիտի վերջանայ։ Իտալական բանակը այս սահմանին վրայ ամենամեծ հերոսութեամբ դիմադրած է։

Բայց այս յաղթութիւնը վերջնական չնկատուիր։ Սերպ ընդհանուր հրամանատարը Ակրսմի մէջ պատրաստուելիք մեծ պատերազմի համար կրցած է իր զինուորները նա քաշել։

Այս միջոցին Վիեննայի հիւսիսը սկսած են կռիւներ։ Այստեղ չեխերը, Նէսօսիէլլերի հիւսիսէն սկսած դէպի Կրաշ և Մէժիէրինկ ընդարձակ տարածութիւններ դրաւած են։ Եուկոսլաւիոյ և Աւստրիոյ մէջ կռիւներ կը շարունակուին և Պոէնսի շրջանին մէջ զօրաւոր պատերազմ մը տեղի կունենայ։ Իտալական բանակները կը շարունակեն հիւսիսային Գերմանիա և հիւսիսային Թոնզիզնոր ցատաք հանել։

Իտալական բանակներու զրաւած տեղեր գերման կառավարութիւն զրեթէ գոյութիւն չունի։ Այդ տեղերը իշխողը իտալացիներն են։ Չեխ և ֆրանսական օդանաւային յարձակումները անդադար կը սաստկանան։

Այժմ օր Ալպեան լեռներու մէջ գտնուող գերման քաղաքներու բնակիչներէն բազմաթիւներ կը մեռնին։ Անօթութիւնը երթալով աւելի յայտնի կրնէ ինքզինքը։ Հիւսիսային շրջաններու ժողովուրդը անհաճ մնացած է։ Պարապ վերադարձող չոգեկառքերով ժողովուրդի թիւերը, ոճիրները։ Պէտք չէ այս աստիճան չահագործել տէրութեան հարեւանութիւնը։ Կասկած չկայ որ սոսկ հեռաւորը չատ ծանր պիտի ըլլայ և Պատրիարքարանը պատասխանատու պիտի բռնուի։ Պէտք է Պատրիարք էֆէնտին խրատ քօմիթաճրները և ցրուէ զանոնք։

Առջեւս փայտի պէս կանգնող մարդիկը պատասխանեցին։

— Շատ լաւ էֆէնտիմ. հիմայ Պատրիարքին կը հաղորդենք ձեր բաժները։

Պապը Ալի վերադարձ

Այս յայտարարութենէն վերջ ես վերադարձայ Պապը Ալի։ Պատրիարքի միջամտութեան վրայ դրուած յոյսերը պարզուին էին։ Ընդհակառակը վերադարձէս վերջ, բուն պատրիարքարանի եկեղեցիէն բազմաթիւ զէնքեր նետուած ըլլալը տեղեկացուցին։

Սաիտ փաշան այլեւս հակցաւ կացութեան ծանրութիւնը և համոզուեցաւ. ինձի զինուորական օժանդակութիւն ընելու առաջարկին։ Այս մասին իսկոյն գրեց Երլարդ, սակայն պատասխանը այնքան ուշ եկաւ. որ...

Զէնքի ձայները, հայերու խրամ թագերու վրայ կատարած յարձակումները մինչև առաւ. չարունակուեցան։ Այլեւ թիւրքերու քով հաւերութիւն բռնուած բանը մնացած չէր։ Հայերու այսքան յաջակումներուն դէմ վերջապէս թուրքերն ալ ըմբոստացան և ոտքի ելան. Հաթափ գաղը։ Զուքուրջէվէ, Քարակօմրիք և Քասրմ փաշայի կողմերը։ Ու թուրքերը սկսած էին ընդհարումի։ Երկու ժողովրդներուն կռիւը արգիլելու համար, բնականօրէն միջամտեց ժանդարման և ոստիկանութիւնը, չատ մը մարդիկ վիրաւորուեցան և չատեր մեռան։

(Շար.)

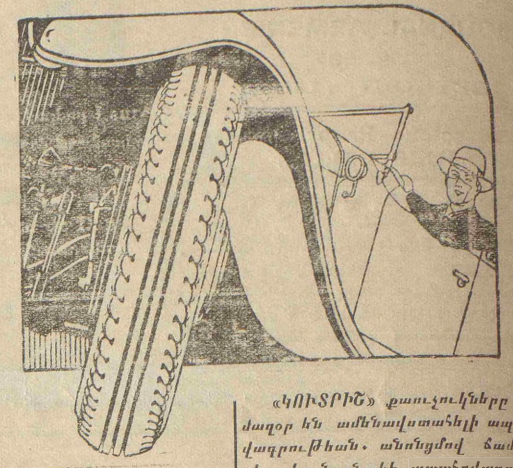

"OODGRICH,,

"ԿՈՒՏՐԻՇ,,

ՁԵՐ ՕԹՕՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ "ԿՈՒՏՐԻՇ,, ՔԱՈՒՉՈՒԿՆԵՐԸ։

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկներուն բաղադրութիւնը ամենամաքուրն ու անխարդախն է. կտաւը պատրաստուած է Եգիպտոսի ամենաընտիր ամպակէն, որով կատարելապէս տոկուն և ապահով է։

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկները հաւաքած են ամենամաստանելի ապահովագրութեան. անոնցմով ճամբորդել, կը նշանակէ ապահովագրուած ըլլալ։ Այս ճշմարտութեան համոզուելու համար միայն մէկ անգամ փորձեցէք։

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկներու չինուելեան միջոցին յատաւ եկած ոեէ վնաս կամ թերութիւն երաշխաւորուած է։

Լիբանանի եւ Սիւրիոյ ընդհ. գործակալն է

ՄԻՇԷԼ ԹՐԱՏ Պէյրութ

Հիւս. Սիւրիոյ գործակալն է Ս. ՔԷՊԱՊԻ Հալէպ։

գէպի Իտալիա փոխադրութիւնը կ'արգիլուի իտալացիներու կողմէ։ Միայն մարդանք չտեսնող երիտասարդներ, կամաւորներ և քահանաներ բացառութիւն կը կազմեն։ Հռովմի եկեղեցիին պատկանող մարդոց տարբեր աչքով կը նայուի ժողովուրդը այդ դասակարգին դէմ քէնով լեցուած է։

Չեխերու դէմ կեցող հօթերորդ գերման բանակը, իտալական ուժերու հետ փոխուած են։ Այս բանակը Պոէնսի հարաւը պատերազմող 5րդ զօրագունդին օգնութեան կերթայ։ Հոս զօրակոչի 13րդ օրէն իվեր պատերազմը սաստկորէն կը չարունակուի։ Այս հաշիւով ես կենթադրեմ որ, պատերազմի այս ճիւղը սկիզբը պիտի չտեսնի գերմանները։ Բայց Գրանսական լանակի ատատ զինամթերքին ու գրային ու ցամաքային պատերազմական հարուստ միջոցներուն չնորհիւ ի վերջոյ Գրանսացիները պիտի յաղթեն։ Իտալական բանակները մեծ կորուստներու պիտի ենթարկուին։

Վերջապէս պատերազմական դաշտէն քաղուելիք հարկ պիտի ըլլայ։ Ռազմաճակատի շրջանին մէջ գտնուող բոլոր գիւղերն ու քաղաքները պիտի աւերուին։ Բերդերը պիտի փճանան և մարդիկ պիտի բնաջնջուին։

Թունայի հարաւը, մինչև Մէյն երկարող տարածութեան վրայ չոդեկառքով Գրանսական զինուորներ կը փոխադրուին և կերթան դէպի ՖրէտրիչսՖէն։ Բէյնի եռեւի մասը ամբողջութեամբ գրաւուած Գրանսական ուժերուն կողմէ։ Գրանսացիները ժողովուրդը անրացատրելի տանջանքներով կը ճնշեն և ոչ ուսելի կը թողուն ոչ ալ կենդանի։ Ժողովուրդի բոլոր խաւերը սոսկալի ճնշումներու և զուլումներու պիտի ենթարկուին։

Գերման Իտալիա փոխադրութիւնը կ'արգիլուի իտալացիներու կողմէ։ Միայն մարդանք չտեսնող երիտասարդներ, կամաւորներ և քահանաներ բացառութիւն կը կազմեն։ Հռովմի եկեղեցիին պատկանող մարդոց տարբեր աչքով կը նայուի ժողովուրդը այդ դասակարգին դէմ քէնով լեցուած է։

Չեխերու դէմ կեցող հօթերորդ գերման բանակը, իտալական ուժերու հետ փոխուած են։ Այս բանակը Պոէնսի հարաւը պատերազմող 5րդ զօրագունդին օգնութեան կերթայ։ Հոս զօրակոչի 13րդ օրէն իվեր պատերազմը սաստկորէն կը չարունակուի։ Այս հաշիւով ես կենթադրեմ որ, պատերազմի այս ճիւղը սկիզբը պիտի չտեսնի գերմանները։ Բայց Գրանսական լանակի ատատ զինամթերքին ու գրային ու ցամաքային պատերազմական հարուստ միջոցներուն չնորհիւ ի վերջոյ Գրանսացիները պիտի յաղթեն։ Իտալական բանակները մեծ կորուստներու պիտի ենթարկուին։

Վերջապէս պատերազմական դաշտէն քաղուելիք հարկ պիտի ըլլայ։ Ռազմաճակատի շրջանին մէջ գտնուող բոլոր գիւղերն ու քաղաքները պիտի աւերուին։ Բերդերը պիտի փճանան և մարդիկ պիտի բնաջնջուին։

Թունայի հարաւը, մինչև Մէյն երկարող տարածութեան վրայ չոդեկառքով Գրանսական զինուորներ կը փոխադրուին և կերթան դէպի ՖրէտրիչսՖէն։ Բէյնի եռեւի մասը ամբողջութեամբ գրաւուած Գրանսական ուժերուն կողմէ։ Գրանսացիները ժողովուրդը անրացատրելի տանջանքներով կը ճնշեն և ոչ ուսելի կը թողուն ոչ ալ կենդանի։ Ժողովուրդի բոլոր խաւերը սոսկալի ճնշումներու և զուլումներու պիտի ենթարկուին։

Գերման ամուսինները բանտ կամ աքսոր կը զրկուին։

Պատերազմի ծանր լուծը ատեն մը հիւսիսային Գերմանիոյ բերքը և մշակուած տարածութիւնները պիտի բնաջնջէ։

Ալպեան լեռներու արեւմուտքը, մէջը և հարաւը իրար դէմ կռուող ուժերու մեծին զաղափար մը տալու համար, պատերազմող տէրութեանց պատրաստ զինուորներու մասին տրուած տեղեկութիւններուս կ'աւելցնեմ նոր ցանկ մը։

Այս նոր ցանկի չնորհիւ ընթերցողներս, պատերազմներու ընդարձակութիւնը և անկէ ազդուող երկիրներու և ազգերու վիճակը աւելի լաւ կը տեսնեն։

Ուժերու բաղդատութիւնը,—

Իտալական բանակը	5,000,000
Արնաւոտ »	20
Գերման, Աւստրիա և Հունգարիա	180,000
Գումար	5,200,000
Զեխ բանակը	1,000,000
Սերպ »	2,250,000
Ֆրանսական »	4,000,000
Գումար	7,250,000

Ասոնցմէ Իտալիա բաժնուողներն են 100,000 սերպ, Սաքսոնիա և Սէյէզիա մնացողները 50,000 չեխ, հարաւային Գերմանիա յարձակողներ, 750,000 Ֆրանսական։

Հետեւաբար դէմ դիմաց կռուող ուժերը հետեւեալներն են,— 5200,000 իտալական և իր ոգնականներու ուժերուն դէմ 6,350,000 Ֆրանսական և իր դինակիցներուն ուժերը։

(6) (Շար.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ի գիտութիւն յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցուի, թէ կարգ մը հարկեցուցիչ պատճառներով ազգ. վիճակահանութիւնը յետաձգուած է 31 Յուլիս Ուրբաթ օրուան։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՀԱՅԵՐԸ

Այս վերնագրով յօդուածաշարէ մը սկսած է հրատարակել Գալստեան «Միլլիէթ» թերթը, որ թարգմանաբար պիտի ներկայացնեմ մեր ընթերցողներուն, յառաջիկայ թիւեն սկսեալ։

ՆԱԶԼՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ԿԸ ԴԻՄՈՒԻ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՏԵՍԱԿՑԻԼ

Խիստ հրահանգներ եւ սպառնալիքներ

ՆԱԶԼՄ ՓԱՇԱ ՈՒԺ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՀԱՅԵՐԸ ՊԱՏԺԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Շատ չնորհապարտ ըլլալիք և փառք տալիք բան մը եթէ կայ, այն ալ իսլամ ժողովուրդի մինչեւ վերջ պաղարիւն ըսպասելը և մի միայն ինքնապաշտպանութեան համար զէնք գործածելն էր։ Այլեւս ժամանակը անցած էր և իրիկուան մութը կոխած էր. զէնքի ձայները պակսած էին։ Տեսակ մը զինադադար յայտարարուեցաւ։

Այս ընդհարումներու մէջ հայերէն, թիւրքերէն և ժանդարմա ու ոստիկաններէն 300 հոգի սպաննուած էին։

Կացութիւնը և իմ առած տեղեկութիւններս ցոյց կուտային որ յեղափոխականները Գում Գաբուի եկեղեցիին մէջ հաւաքուելով նոր յարձակում մը ստեղծեն։

Ելայ և վարչապետին գացի։

Արդէն իրականին մէջ պարտաւոր էի տեղեկութիւն տալ այդ օրուան դէպքի մասին։ Միեւնոյն ատեն այլեւս ստիպողութիւնն զարձած էր հրամանիս տակ զինուորական ուժի մը գտնուիլը։

Սաիտ փաշան սալօնի մէջ էր։ Միասին գացինք իր սենեակը։ Սալօնի մէջ անկիւնը արդարութեան նախարար Ապտիւրահման և ներքին նախարար Բիֆաթ փաշաներ կ'աղթէին։ Սաիտ փաշան ինձ ցոյց տալով զանոնք, ըսաւ.

— Նայեցէք, ինծի խղճացէք. ես այս մարդոց հետ ի՞նչ գործ կրնամ տեսնել։

Ներս մտնելէն վերջ, Սաիտ փաշա, ներքին, արտաքին և արդարութեան նախարարները ժողովի հրաւիրեց։

Երկրին չատ կարեւոր տագնապ անցուցած և կառավարութեան ու ժողովուրդին այսքան ողբալի վիճակի մը ենթարկուած օրերուն այս մարդոց այնքան անտարբերութիւնն ու պաղարիւնութիւնը զիս բոլորովին կը զարմացնէր։

Սաիտ փաշայի կասկածները

Սաիտ փաշան չէր կրնար խորհրդակցութիւնը վերջացնել, որոշում մը կայացնել։ Երբեմն կուզէր օտար դեսպանատուներ դիմել և անոնց միջամտութիւնը ապահովել և նոյնիսկ պատրաստել կուտար պատճէնը. վերջը կը ձգէր և յայտարարութիւն մը կը պատրաստէր, հրատարակուելու համար թերթերու մէջ։ Անկէ ալ կը հրաժարէր և կ'որոշէր Պատրիարքարան դիմել և հրահանգել որ ցրուին յեղափոխականները։

Վերջապէս որոշուեցաւ Պատրիարքարան երթալ և անոր հրահանգել պէտք եղածը։ Եւ այդ պաշտօնը յանձնուեցաւ ինձի։

Դէպի Պատրիարքարան

Առհասարակ Պապը Ալիի որոշումները կը հաղորդէին թիկնապահները։ Իմ պարտականութիւնս չէր Պարիարքարան երթալ այդ պաշտօնով, մանաւանդ որ ես այդ օր յեղափոխականներուն վրայ քալած և անոնց փախուստին պատճառ եղած էի։ Անոնց իրական մէկ տագնապի մէջ գտնուած միջոցին իմ դէմերնին ելլելս, կրնար նոր դէպքի մը տեղի տալ։

Սակայն վախկոտութենս կը վերագրուէր եթէ նման խուսափում մը ցոյց տայի։ Չէի կրնար նման մեղադրանք մը ընդունիլ։

Պատրիարք մեզ չընդունեցիր

Վարչապետի հրահանգը գործադրեցի։ Պատրիարքարան գացի։ Ցուցարարներուն, զինուած քօմիթաճիներուն արիւնարբու նայուածքներուն տակ ուղեցի Պատրիարքին քով մտնել։ Սակայն Պատրիարքը չընդունեց մեզ և չուզեց տեսակցիլ ինձ հետ։

Շատ դէշ ազդուեցայ։ Օսմանեան կայսրութեան Զապթիէի նազիրը հայոց ամենապատիւ Պատրիարքը չէր ընդունիր...

Իսկոյն վերադարձ պէտք էր, սակայն ի՞նչ պէտք կար արժանապատուութեան խնդիր յարուցելու, երբ երկիրը անօրինակ դժբաղդութեան մը մէջ կը գտնուէր։

Պատրիարքը հիւանդ է ըսելով լուր բերող մարդուն դարձայ և ըսի.

— Դոնէ, կրօնական կամ չխարհական ժողովի անդամներէն երկու հոգի թող դրկէ, տեսակցինք։

Հինգ տասը վայրկեան վերջ երկու հոգի եկան. իրենց ըսկսայ հասկցել.

— Էֆէնտիներ՛, մեծ անապատի մը մէջ չենք, հոս կառավարութիւն մը կայ. ան բանակներ, կազմակերպութիւններ և պաշտօնեաներ ունի. իր հովանու ներքև գտնուող իւրաքանչիւր համայնք ունի իր Պատրիարքը որպատասխանատու էկառավարութեան առջև։ Ի՞նչ են այս կատարուած խայտառակութիւնները։ Ոճիրները։ Պէտք չէ այս աստիճան չահագործել տէրութեան հանդուրժողութիւնը։ Կասկած չկայ որ սոսկ հեռաւորը չատ ծանր պիտի ըլլայ և Պատրիարքարանը պատասխանատու պիտի բռնուի։ Պէտք է Պատրիարք էֆէնտին խրատ քօմիթաճիները և ցրուէ զանոնք։

Առջեւս փայտի պէս կանգնող մարդիկը պատասխանեցին.

— Շատ լաւ էֆէնտիմ. հիմայ Պատրիարքին կը հաղորդենք ձեր բաժները։

Պապը Ալի վերադարձ

Այս յայտարարութենէն վերջ ես վերադարձայ Պապը Ալի։ Պատրիարքի միջամտութեան վրայ դրուած յոյսերը պարզուին էին։ Ընդհակառակը վերադարձէս վերջ, բուն պատրիարքարանի եկեղեցիէն բազմաթիւ զէնքեր նետուած ըլլալը տեղեկացուցին։

Սաիտ փաշան այլեւս հակցաւ կացութեան ծանրութիւնը և համոզուեցաւ. ինծի զինուորական օժանդակութիւն ընելու առաջարկին։ Այս մասին իսկոյն գրեց Երլարդ, սակայն պատասխանը այնքան ուշ եկաւ. որ...

Զէնքի ձայները, հայերու խրամ թագերու վրայ կատարած յարձակումները մինչև առաւ. չարունակուեցան։ Այլեւս թիւրքերու քով հաւերութիւն բռնուած բանը մնացած չէր։ Հայերու այսքան յաջակումներուն դէմ վերջապէս թուրքերն ալ ըմբոստացան և ոտքի ելան. Հաթափ գաղը։ Զուքուրջէվէ, Քարակօմրիք և Քասրմ փաշայի կողմերը։ Ու թուրքերը սկսած էին ընդհարումի։ Երկու ժողովրդներուն կռիւը արգիլելու համար, բնականօրէն միջամտեց ժանդարման և ոստիկանութիւնը, չատ մը մարդիկ վիրաւորուեցան և չատեր մեռան։

(Շար.)

ՄԵՎԼՈՒՏԻ ՏՕՆԸ

ԵՐԲ ԵՒ ԻՆՉՊԷՍ ԾՆԱՒ ՄՈՒՀԱՄՄԷՏ ՄԱՐԳԱՐԷՆ

571 Ապրիլ 20ին, աշխարհ եկաւ Մուհամմէտ մարգարէն։ Այն ատեն Պարսիկ եւ Հռոմի կառավարութիւնները ամբողջ աշխարհի տէրն ու տիրականն էին։

Այս երկու տէրութիւնները լծուած էի սոսկալի մրցումի մը։ Պատերազմը դադար չունէր։ Հնարաւէս եկեղեցիներու հարստութիւնները կ'առնէր եւ կը յատկացնէր պատերազմական պէտքերուն։ Հռոմի եւ Պոլսոյ կրօնական իշխանութեանց միջեւ տարակարծութիւններ կային եւ պայքարը սաստիկ էր։

Հրեաները, Սուրբ մէջ խաղեր կը սարքէին քրիստոնէութեան դէմ եւ դատապարտութիւններով կ'ուզէին ընջնչել քրիստոնեաները։ Անոնք Պարսկաստանէն գնացին 80,000 քրիստոնեաներ որոնք գերի բռնուած էին պատերազմի միջոցին։ Հրեաները 80,000 քրիստոնեաներն ալ մորթեցին ողջ ողջ։

Պարսկաստանի մէջ Մէզտէկ անուն մարդ մը, որ շատ սիրելին էր Պարսկաստանի թագաւորին, առանձին կրօն մը հաստատած էր եւ ժողովուրդը կը հրաւիրէր անդամակցելու անոր։ Ըստ այդ կրօնքին սեփականութեան գոյութիւն չունէր. մինչեւ անգամ ամուսնական կեանք կամ ընտանիք գոյութիւն չունէր։ Մէզտէկի հիմնած կրօնքը ընդունած էր նոյն իսկ թագաւորը եւ իր մայրը տուած անոր։

Հրեաներու խմբամները այն ատեն, հարսնցու աղջիկները առաջին գիշեր կ'առնէին իրենց անկողիններուն մէջ եւ հետեւեալ օր կը յանձնէին ամուսիններուն։ Արաբները, միւս կողմէ, եթէ նորածինը աղջիկ ըլլար, կը խեղդէին եւ կը թաղէին, այն վախով որ օր մը ան կրնայ գէշ գործ մը այսինքն անպատուութիւն մը ընել։ Այն ատեն արաբները կրապաշտ էին։ Ցեղերու վրայ կը յարձակէին եւ անվերջ կռիւներ կ'ընէին։ Էմիրներ եւ շահեր ունէին, սակայն անոնք չէին կրնար փոխել սիրող վիճակը։ Աշխարհ ամբողջութեամբ տակն ու վրայ էր եւ ոչ օրէնք կար եւ ոչ ալ կրօնք։

Այս կացութեան մէջ մարդիկ չէի՞ն փնտռեր փրկիչ մը։

Մուհամմէտ ծնաւ այս տեսակ օր մը եւ ժողովուրդները հրաւիրեց Աստուծոյ եւ Արդարութեան։ Մէքքի մէջ ծնող այս մարգարէն ամէն կողմ կը պտտէր եւ կը քարոզէր։ Օրէ օր տարածուեցան անոր սկզբունքները եւ մեծ յեղաշրջում մը պատճառեցին աշխարհի։ Արաբներ ամենէն առաջ հետեւեցան իրենց ցեղակից մարգարէին եւ կարճ ժամանակէն հիմնեցին մահմետական մեծ կրօնք, որ այսօր 300 միլիոն կը հաշուուի աշխարհի վրայ։

Անա երէկուան տօնը, որ տօնեցին բոլոր մահմետականները, Մուհամմէտ մարգարէի ծննդեան 1400րդ տարին է։

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԿԸ ՅԱՏԿԱՑՈՒԻ ՆՈՊԷԼԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ.— 14,000 ՍԹԵՐԼԻՆ

Փարիզէն ուրախալի լուր մը կը հասնի։ Հանգուցեալ Տքթ. Նանսէն, որ տարիներով այնքան աշխատեցաւ հայ գաղթականներու տեղաւորման համար եւ տեղ չմընաց որ չդիմեր ի խնդիր դրամի, ուզեց իր քանկն ալ տրամադրել իր սիրած ժողովուրդին։ Այսպէս, ժամանակին փափաք յայտնած էր որ իրեն նուիրուած Նոպէլեան մրցանակը, 14,000 սթերլին, հայ եւ ռուս գաղթականներու տեղաւորման գործին յատկացուի։

Մեծ մարդասէրին եղբայրը եւ նորվեկեան կառավարութիւնը այս անգամ որոշած են յարգել այդ փափաքը։

Միւս կողմէ, Տքթ. Նանսէնի մահուան տարեդարձին առթիւ հրապարակուած կոչին վրայ Նորվեկիոյ եւ Տանիմարքայի մէջ յատուկ յանձնաժողովներ կազմուած են, գաղթականներու համար ըլլալիք հանգանակութեան մղում տալու նպատակով։

*** «Ապագայ» կը տեղեկանայ թէ Տէր և Տիկ. Վահրամ Նուպար 60,000 ֆրանք յատկացուցած են Ռուսաստանի և Սիրիոյ գաղթականներու տեղաւորման գործին։

Կարդացէ՛ք և Տարածեցէ՛ք «ԱԶԴԱԿ»ը

ՓՈՔՐ ՍԷՐԱՑԷՆ ՆԵՐՍ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԷՆ ՅԵՏՈՅ

Նախարարական տագնապը արդէն յիսատակ դարձաւ։ Կասարեալ անդորրութիւն կը տիրէ Փոքր Մեհրայի մէջ։

Տեւելու հաւանականութիւն

Նախարարական փոփոխութիւնը, կենսունակ կը դարձնէ կ'երեւի, Ասիպ փաշայի դանիլեր։ Եղեւմտական նոր նախարար, Սուպհի պէյ հայտար խորհրդարանական ընդդիմադիրներու գլխաւոր պարագլուխներէն մէկն է։ Իր յարաբերութիւնները հարստութիւնները կ'առնէր եւ կը յատկացնէր պատերազմական պէտքերուն։ Հռոմի եւ Պոլսոյ կրօնական իշխանութեանց միջեւ տարակարծութիւններ կային եւ պայքարը սաստիկ էր։

Հրեաները, Սուրբ մէջ խաղեր կը սարքէին քրիստոնէութեան դէմ եւ դատապարտութիւններով կ'ուզէին ընջնչել քրիստոնեաները։ Անոնք Պարսկաստանէն գնացին 80,000 քրիստոնեաներ որոնք գերի բռնուած էին պատերազմի միջոցին։ Հրեաները 80,000 քրիստոնեաներն ալ մորթեցին ողջ ողջ։

Պարսկաստանի մէջ Մէզտէկ անուն մարդ մը, որ շատ սիրելին էր Պարսկաստանի թագաւորին, առանձին կրօն մը հաստատած էր եւ ժողովուրդը կը հրաւիրէր անդամակցելու անոր։ Ըստ այդ կրօնքին սեփականութեան գոյութիւն չունէր. մինչեւ անգամ ամուսնական կեանք կամ ընտանիք գոյութիւն չունէր։ Մէզտէկի հիմնած կրօնքը ընդունած էր նոյն իսկ թագաւորը եւ իր մայրը տուած անոր։

Հրեաներու խմբամները այն ատեն, հարսնցու աղջիկները առաջին գիշեր կ'առնէին իրենց անկողիններուն մէջ եւ հետեւեալ օր կը յանձնէին ամուսիններուն։ Արաբները, միւս կողմէ, եթէ նորածինը աղջիկ ըլլար, կը խեղդէին եւ կը թաղէին, այն վախով որ օր մը ան կրնայ գէշ գործ մը այսինքն անպատուութիւն մը ընել։ Այն ատեն արաբները կրապաշտ էին։ Ցեղերու վրայ կը յարձակէին եւ անվերջ կռիւներ կ'ընէին։ Էմիրներ եւ շահեր ունէին, սակայն անոնք չէին կրնար փոխել սիրող վիճակը։ Աշխարհ ամբողջութեամբ տակն ու վրայ էր եւ ոչ օրէնք կար եւ ոչ ալ կրօնք։

Այս կացութեան մէջ մարդիկ չէի՞ն փնտռեր փրկիչ մը։

Մուհամմէտ ծնաւ այս տեսակ օր մը եւ ժողովուրդները հրաւիրեց Աստուծոյ եւ Արդարութեան։ Մէքքի մէջ ծնող այս մարգարէն ամէն կողմ կը պտտէր եւ կը քարոզէր։ Օրէ օր տարածուեցան անոր սկզբունքները եւ մեծ յեղաշրջում մը պատճառեցին աշխարհի։ Արաբներ ամենէն առաջ հետեւեցան իրենց ցեղակից մարգարէին եւ կարճ ժամանակէն հիմնեցին մահմետական մեծ կրօնք, որ այսօր 300 միլիոն կը հաշուուի աշխարհի վրայ։

Անա երէկուան տօնը, որ տօնեցին բոլոր մահմետականները, Մուհամմէտ մարգարէի ծննդեան 1400րդ տարին է։

Նախարարական տագնապը արդէն յիսատակ դարձաւ։ Կասարեալ անդորրութիւն կը տիրէ Փոքր Մեհրայի մէջ։

Տեւելու հաւանականութիւն

Նախարարական փոփոխութիւնը, կենսունակ կը դարձնէ կ'երեւի, Ասիպ փաշայի դանիլեր։ Եղեւմտական նոր նախարար, Սուպհի պէյ հայտար խորհրդարանական ընդդիմադիրներու գլխաւոր պարագլուխներէն մէկն է։ Իր յարաբերութիւնները հարաւային Լիբանանի եւ մասնաւորաբար Գէհայի երեսփոխաններուն հետ պիտի նպաստեն դանիլեի պահպանման։

Երեսփոխաններ

Ուրբաթ եւ շաբաթ բազմաթիւ երեսփոխաններ ներկայ էին փոքր սեռայ։ Ի մէջ այլոց լիբենի Գ.Գ. Մուհամմէտ պէյ էլ Ֆոխուրի, Կապրիել Նասէր, Ազպալան պէյ Գէյնում, Շեպլ Տամմուս, Միշել Զաֆրուր, Ռուֆոս Ազու Նասէր։ Նախարարական տագնապի, նախատեսութիւններուն յետոյ, անոնք կը ջանային նոդել Ասիպ փաշայի դանիլեին տեւականութիւնը։

Իպրահիմ պէյ Հայտար

Խորհրդարանական ընդդիմադիրներու պետը, Իպրահիմ պէյ Հայտար, ուրբաթ օր փոքր սեռայ կը գտնուէր։ Նախարարական տագնապի ընթացքին անիկա Պաալպէք կեցաւ, իբր նախարարցու չնշանակուելու համար։ Այս պատճառաւ լրագրողներ գինք շրջապատեցին փոքր սեռայ հասնելուն պես։ Հարցումներու տեղատարափին տակ ան յայտարարեց.

Մի կարծէք որ զարմիկս Սուպհի պէյ Հայտարի մուտքը դանիլեին ներս, իմ վերաբերմունս պիտի փոխէ։

— Իսկ եթէ ձեր կամքը թէ՞...։

— Երբէ՞ք, պարոններ, ամբողջ կեանքիս ընթացքին պիտի չաեմ անցեալս...

Իպրահիմ պէյ Հայտար ինչպէս կը տեսնուի, իր սկզբունքներուն կառչող մարդ է։

Տեսակցութիւն

Ցեռոյ, Իպրահիմ պէյ Հայտար այցելեց եղեւմտական նոր նախարար Սուպհի պէյ Հայտարի։ Տեսակցութիւնը տեւեց կէս ժամ։ Դուրս ելլելու միջոցին Իպրահիմ պէյ Հայտար իրական զոհունակութիւն մը կը յայտնէր։

Բանակցութիւններ հեռապատկերին մէջ

Կ'ըսուի թէ նախարարներ եւ երեսփոխաններ որոշած են մօտ օրէն բանակցութիւններու լծուիլ։ Ինքնաթիռի պիտի փորձեն փարատել կարգ մը դիւրիմացութիւններ որ գիրենք կը բաժնեն։

Նախագահ Ճիարդ

Անցեալ ուրբաթ, Պիւֆթայի ամարանոցէն փոքր սեռայի իր գրասենեակը իջաւ երեսփոխանական ժողովի նախագահ Շեյխ Մուհամմէտ էլ Ճիարդ։ Ցաջորդաբար ան տեսակցեցաւ հանրապետութեան նախագահին եւ նախարարներուն հետ։

Շեյխ Ճիարդ, կ'երեւի թէ, հօրը ամսուայ կեանքի մը կը նախատեսի այժմու կուսակալութեան։

Այս կերպով, ան պիտի չկրնայ ներկայ ըլլալ նախագահական ընտրութեան։

Շնորհաւորութիւններ

Սուպհի պէյ Հայտար դեռ չձգեց կրծ. նախարարութեան իր գրասենեակը։ Ան կը սպասէ եղեւմտական նախարարութեան իր գրասենեակի կահաւորումը։ Մէջ ընդ մէջ, ան կ'ընդունի շնորհաւորութիւնները կարգ մը Լիբանանցի ծանօթ անձնաւորութիւններու։

Վստահութեան հարց

Հանրապետութեան եւ երեսփ. ժողովի նախագահները ծեծեցին երեսփոխանները արտակարգ ժողովի հրաւիրելու հարցը։

Փոքր սեռայի նրբանցքներուն մէջ երեսփոխաններ եւ լրագրողներ մտածեցին նման անհրաժեշտութեան մը մասին։

— Վերանորոգուած դանիլեի մը, կը պարտի՞ թէ ոչ ներկայանալ խորհրդարանին առջեւ։

Կարծիքներ կը բաժնուէին այս մասին։

Սուպհի պէյ Հայտար յայտարարեց.

— Իմ մասիս ես տրամադիր եմ անձնապես վստահութեան հարց դրնելու։

Նախարարական պտոյտ

Երեսփ. ժողովի նախագահը կրնայ վերջապէս ջնջել նախարարական տագնապը շաբաթ մը յետոյ։

Ան պտոյտի մը սկսաւ գուսանին մէջ։ Հասպաթայի երեսփոխան, Էմիր Խալեմ Շհնեպ գիներ հաշի հրաւիրեց։

Գիւղացիներ իրեն խանդավառ ընդունելութիւն մը բրին։ Ընկերակցութեամբ կարգ մը երեսփոխաններու եւ հարաւային Լիբանանի կառավարիչին, նախագահը այցելեց նաեւ Մարճաեուն եւ Բայմահմին հիւր եղաւ։

Ուրբաթ գիշեր կրկին Պիֆթաեա բարձրացաւ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՐ ՀԱՅԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿՐՆԱՆ ՍԻՒՐԻԱ ԳԱԼ

«Էլ Անվար» Կիրակի օրուան թիւին մէջ կը գրէ.—

Տասը օր առաջ հեռագիրներ հաղորդած էին թէ՝ Ազգերու Դասակցութիւնը որոշած էր հայերու տեղաւորումը մեր երկրին մէջ երկարաձգել մինչեւ 1933։

Բ. Թօմիսէրութիւնը ընդ. Ապահովութեան տնտեսութեան հետ համաձայնաբար, կարգ մը պայմաններ դրած է հայերու ներգաղթին համար։

Այն հայերը որոնք հովանաւորեալ երկիրներու մէջ «կը գտնուին, միայն անոնք կրնան տեղաւորուիլ եւ մնալ մեր երկիրներուն մէջ։ Օգտախնայութեան համար կամ առեւտրական նպաստակներով արտասահմանէն եկող հայերը եթէ մնալ կ'ուզեն, պայման է որ անոնք հոս հարուստ ազգականներ ունենան եւ որոնք ստանձնեն անոնց ապրուստի հոգը։

Այն հայը որ այս պայմանները չգոհացուցած մեր երկիրը կուգայ, պիտի չ'ընդունուի։

Այս պայմաններու շնորհիւ մեծ թիւով հայեր չպիտի կրնան գալ մեր երկիրը եւ հետեւաբար հայերու ներգաղթին վախնալիք բան չկայ։

ԿՐՆԱ՞Յ ՎԵՐՍԿՍԻ, ՊՈՅՔՕՐԸ

«Էլ Շարգ» կը գրէ.—

Կրնա՞յ պոյքօրը վերսկսիլ։

Այս հարցումը ամէն մարդ պիտի ընէ, ճանի որ ամէն օր գանգատներ կը լսէ ընկերութեան մասին։

Ընկերութիւնը, պոյքօրը վերջանալէն պէս, սկսաւ փոխել իր խոստումները։ Ժողովուրդը համաձայնած էր ընկերութեան հետ թէ՝ ելեքտրական յայտերու համար վճարուած թելերու ծախքերուն վրայ հարիւրին 15 բարդելով պիտի գանձէր, սակայն ցարդ ան կը շարունակէ իւրաքանչիւր մէթրի համար 9 ոսկի գանձեկան գանձել։

Մէկ այլ, առտուրնէ մինչեւ ժամը 7 ու կէս մասնաւոր գիներ պիտի գանձուէին, սակայն չյարգուեցաւ այս պայմանն ալ։ Ժամը 7ին վերջ սովորական գինով կ'սկսին գանձել։

Տեղ. թերթերը ընկերութեան այս գէշ ընթացքին դէմ չեն բողոքեր. Կարելի է այս թերթերը լռութիւնը «ոսկի» կը համարեն, իսկ մենք չենք ուզեր լռել, որովհետեւ այդ կերպով ընկերութիւնը բոլորովին կը դրժէ իր խոստումները։

ԵԳԻՊՏՈՍ. ԾԵՐԱԿՈՑՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԼԻԲԱՆԱՆ ՊԻՏԻ ԳՍՑ

Եգիպտ. ծերակոյտի նախագահ Իպրահիմ Սաեհա փաշա Լիբանան պիտի գայ ամառը մեր լեռներուն վրայ անցնելու համար։

Կարգ մը վանական անձեր ամսոյս 22ին, 5700 պարկ շաքար բաշացան։ Անոնք տեսնելով որ մեծ տարբերութիւն մը կայ մասի գիներուն մէջ եւ համաձայն վերջին որոշմանցրին վճռոյ պիտի ընեն, նաւու ընկերութիւն մը հետ հանգոյութեան գալով ամսոյս 20ին եկած ըլլալուն շուրջ փաստաթուղթեր ցոյց տուին։

Սակայն խաղը երեւան հանուեցաւ եւ անոնք 2850 ոսկի սպասիւ տուին։

ՈՃԻՐ ՄԸ ՍՈՒՐԻ ՄԷՋ

Սուրի բնակիչներուն մէջ անուրի կոիւ մը ծագեցաւ ուրբաթ օր։ Երբ ոստիկանները հասան, տեղւոյն վրայ գտան մեռեալ մը եւ երեք վիրաւորներ։

ՔԱՄԻՈՆ ՄԸ ՀԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԴԷՄ

Կուրօ փողոցին մէջ համիսն մը հանդակուտի մը գտնուեցաւ։ Վրնասը միայն նիւթական է։

ԱՆԱՀԱՍՏՐԻՄ ԵԱՌԱՆ

Իր տիրոջ բացակայութենէն օգտուելով Դաւիթ Ցարութիւնեան անուն սպասաւոր մը փախաւ իր հետ տանելով 135 սիւր. ոսկի։

ՖՈՒԱՏ Ա. ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Կ'իմանանք որ Եգիպտոսի վեհապետը, Ֆուատ Ա. Լիբանան պիտի այցելէ։ Եւրոպայէն վերադարձին պիտի հանգիպի Պոլիս եւ Արեւել. հեպընթաց պիտի առնէ հովանաւորեալ երկիրներն ու Պաղեստին գալու համար։

ՃՊՐԱՆ ԽԱԼԻԼ ՃՊՐԱՆԻ ՄԱՐՄԻՆԸ Ի ՊԷՅՐՈՒԹ ՄԷՋ

Ամերիկայէն դրկուած հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ ամերիկաբնակ Լիբանանցի բանաստեղծ եւ նկարիչ Ճիպրան Խալիլ Ճիպրանի մարմինը Սիմեան նաւով Լիբանան դրկուեցաւ։

Մարմինը Օգոստոս 21ին պիտի հասնի Պէյրութ ուր տեղի պիտի ունենայ մեծ ընդունելութիւն մը։

Քաղաքապետական եւ կրօնական իշխանութիւնները ինչպէս նաեւ զանազան ընկերակցութիւններ պիտի մասնակցին այս հանդիսութիւններուն։

ՄԱՔԱՍԵՒՆ ՄՈՒՏՔ

1931 տարուայ երկրորդ եռամսեայի ընթացքին մաքասուներ 268,940 սիւր. ոսկի մուտք ունեցած է։

ՈՂՋՄՏՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ԳՈՎԵԼԻ ՇԱՐԺՈՒՄ ՄԸ

Ուրախութեամբ ստացանք հետեւեալ թղթակցութիւնը.—

Թրիբոլիի Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղի անդամներուն մէկ մասը ժամանակ մ'իվեր հրաժարած էին իրենց հետ տանելով Միութեան գոյքերուն մէկ մասը։

Հրաժարեալ անդամներուն ու մնացեալներուն միջեւ բուռն պայքար կը մղուէր մինչեւ հիմա։ Նամանաւանդ գոյքերու խնդրին լուծում չի գտնելը բոլորովին կը սասկացնէր իրենց գոյութիւնը։ Վերջապէս, քաւական դատի ընելու տեղի տալէ վերջ, ամսոյս 20ին, երեկոյեան, երկու հանդուգնորդ կողմերը առանց որեւէ մէկու միջամտութեան հաւաքուեցան Տէր Հօր բնակարանը ու անոր նախագահութեամբ հաշուհատուութեան սկսան։ Երկուսներ ներկայացուցին իրենց պահանջները, որմէ յետոյ գիրար լուսաբանեցին ու մեծ զոհողութեան ոգի ցոյց տուին, իւրաքանչիւր կողմ հակառակորդին պահանջին զոհացում տալով առանց խնդիր յարուցանելու։

Հինգ ժամ տեւեց հաշուեհատուութիւնը ընկերական շատ ջերմ մթնոլորտի մը մէջ։ Հրաժարեալ անդամները համաձայնեցան ֆլաջորդ օրը վերադարձնել Հ. Մ. Ը. Մ.ի իրենց բոլոր մնացած գոյքերը։ Բոլոր հաշիւները վերջնական լուծում գտնելէ վերջ, երկու կողմերն ալ իրար փոխանակեցին մէկ մէկ սացագիր որ յետոյ իրարմէ ոչ մէկ բան պահանջելու իրաւասութիւն ունին։ Ներկաներէն շատեր, ուրախ այս անսպասելի համերաշխութենէն, բրին հարն ֆաջաբերական խօսքեր, որմէ յետոյ աւելի մեծ խանդավառութիւն սեղծուեցաւ։ Երկու կողմերն ալ յետոյ ասուր եղբայրաբար ապրելու պայմանաւ՝ իրարու ձեռք սեղմեցին։ Տղոց մէջ ուրախութիւնը անսահման էր։ Ժամը 12 ու կէս էր, դեռ չէին ուզեր իրարմէ բաժնուիլ, վերջապես տէր հայրը ուրախութենէն յուզուած, պահպանիչ կարգաց ու յորդորեց որ այս եղբայրական համերաշխութիւնը տեւական դարձնեն։ Եւ օրինակ հանդիսանան «մեծ»երուն՝ որոնք դեռ գիրար կ'անարգեն։

Տղաբ խմբով մեկնեցան զոհ տրամադրութեամբ, ու միանգամայն երկար պտոյտ մը կատարեցին լուսնի լուսին տակ մինչեւ ուշ ատեն։

Թրիբոլիի պէս խառնակ Ղիպնակ ունեցող գաղութի մը համար, բոլորովին անսպասելի էր երիտասարդ պատանիներու այս զովելի քայլը, «մեծ»երը, որոնք որ ըստ 'ուրտ աւելի կը սասկացնեն իրենց հինախնդրութիւնը իրարու դէմ բաղկանական խնդիրներու շուրջ, պէտք է զգան որ այդ հրապարակային իրարու անարգական խօսքերու փոխանցումը ազգին արժանապատուութիւնը կը վիրաւորէ օտարներու առաջ։ Ազգին գործերը վարելու կարող անձինք, փոխանակ լուռ ու մունջ իրենց վրա տանուած գործին փարելու, կը ջանան զայրակղութիւններու պատճառ դառնալ։ Թող օրինակ առնեն փոքրերն ու հաւաքուին մէկ նպատակի շուրջ, մէկդի դնելով իրենց անհատական հաշիւները ու ամենայն անկեղծութեամբ վարեն ազգին գործերը։

Թրիբոլի 22—7—31

ՄԵԾ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՄՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ, 2 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

ՆԱՀԷՐ - ԷԼ - ՔԷԼՊԻ

ՕԳԱՍՈՒՆ ՍՐՔԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ

ՀՈՒԱՐՃՈՒԹԻՒՆ, ԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐ

Շոգեկառքի համար մասնաւոր կարգադրութիւններ եղած են, ժողովուրդին հանգիստ ապահովելու համար։

Ապահովեցէք Ձեր մուտքի տոմսերը՝ կազմակերպիչ յանձնախումբի անդամներէն։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ 1, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

ՆԻՒԹ՝ ԾՈՎԱՅԻՆ ԼՈԳԱՆԴԸ

(Մարմնակրթման եւ ջրագրծման համար)

Դասախօսութեան կ'ընկերանայ մոգական լապտեր

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ

ԿԱՐԵՒՈՐ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՅԵԼԻ ՀԱՒԱՔՈՅԹ ՄԸ

Տեղի կ'ունենայ 29 Յուլիս, Հորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին

ՀԱՒԱՔԱՏԵՂ՝ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱԿՈՒՄԲԸ

ԽԻՍՏ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ԵՒ ԲԱՆԱՐՈՎԻՆ ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ՄԸ ԺԱՄԱՆՑԻ, ՈՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ ՏԵՂԻՈՅՆ ՎՐԱՅ։

Ազատ մուտք մի միայն Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամներուն

---

144 ԵՐԿՈՒ ՍՐՏԵՐ

Մինակ այդ չափով չէր գոհանար։ կիսէր նեռ. լաթերը չուանին վրայ փռել և երբեմն՝ կապիկութիւնը բռնելով՝ ինքն ալ լաթերուն հետ չուանին վրայ կ'ելլէր և կը սկսեր ժարզանքի։

Իր այս ծառայութեանց ի վարձատրութիւն Գլոտ չէմբանղէին նուիրած էր իր իսկ կարած ձեռք մը հագուստը։ այդ հագուստներուն մէջ կապիկը շատ ծիծաղաշարժ էր։

Դեռատի մայրը շատ ուրախացաւ այն օրը երբ կապիկը Հայր Լարիւին ներկայացուց գեղեցիկ տափատով և գծաւոր բաճկոնով և գլուխը թաղիքէ գլխարկ մը դրած։

— Ի՞նչ, կ'ըսէք հայր Լարիւ, Օկիւսթ կատարեալ կարիճի մը չի՞ նմանիր հարցուց։

Մերուկը վայրկեան մը ծիծաղելով դիտեց կապիկը մարդկային տարազով չքուած. և աւելցուց.

— Հիմայ Լէյրվըլէին կը նմանի բայց անկէ նուազ տգեղ է։

Այդ օրէն ետք կապիկը՝ կարծես Գլոտը վարձատրելու համար աւելի եւս ինամք տանիլ սկսաւ մանկիկին։

Անուշա իր կապկի խելքովը կը հասկնար թէ երիտասարդ կինը շատ զբաղած էր տան գործերով, չուկայի գնումներով և խոհանոցի գործով։ Հետեւաբար Գլոպլոին ծծակը տալու գործը ինք ստանձնեց։

Որոշեալ ժամերուն ինքն էր որ կ'երթար նախապէս պատրաստուած չիչը կ'առնէր և ամենայն փափկութեամբ ծծակը նորածինին բերանը դնելով՝ պէտք եղած ձեւով կը բռնէր որ երախան հանգիստ խմէ։ Զափանց հաշուերութիւն ցոյց կուտար, մանաւանդ երբ կաթը տալու համար Գլոպլոն քունէն կ'արթնցնէր։ Մանկիկը յանկարծակիի գալով դժուարութիւն կ'ըներ ծծակը բերանը առնելու։

36 ԵՐԿՈՒ ՍՐՏԵՐ 141

Օկիւսթ այս արկածին շատ կարեւորութիւն չի տուաւ։ Իր թշնամիին հասնելով՝ անոր տուաւ փոքրուոր գաս մը որուն արժանի էր։ Մսակերներու ներկայացուցիչը հաչելով փախաւ։

Շէմբանղէին գոհ իր յաղթանակէն՝ հպարտ նայուածք մը նետեց չուանին և բերանը մինչև ականջները տարածեց. կարծես կը խնդար։ Ցեռոյ դէպի հիւղակը յառաջացաւ և տեսաւ պատահածը։

Մարդու մը չափ մտածելու կարողութիւն ունեցող կապիկը ի՞նչ մտածեց այդ վայրկեանին.

Ցաւեցաւ դէպս ուզեց իր յանցանքը ուրիշի մը վրայ բեռցնել։

Այսպէս ըլլալու էր, որովհետեւ խեղկատակ կենդանին ժամեցաւ կարտինեան թաղտրին և ամենէն գեղեցիկ ծաղիկը բրցուց։ Բոլորտիքը նայեցաւ վստահ ըլլալու համար թէ գինք տեսնող չկար, և մէկ երկու ոստումով հասաւ մարգագետին՝ ուրտեղ Լէյրվըլէն կը շարունակէր խոկալ։

Զգուշութեամբ իր բթամատին և ցուցամատին մէջ բռնած ծաղիկը լամբակին անցուց, այնքան փափկութեամբ որ Լէյրվըլէն չարթնցաւ։ Եւ վերջապէս խոհեմութիւն սեպելով այդտեղ չմնալ, գնաց իր վանդակը մտաւ. անմեղ երեւոյթով մը սպասելով զէպքերու վախճանին, որ չ'ուշացաւ։

Հեռապնդման և կսիւ ձայնները գրաւած էին ուշադրութիւնը Հայր Լարիւի, որ այդ միջոցին զբաղած էր հիւղակին մէջ գտնուող նստարանները չնարկելով։

Կառքին մօտեցաւ, տեսաւ պատահարը և սաստիկ բարկացաւ։

— Սա նայեցէք, Գլոտի ամենէն գեղեցիկ թաղարը կոտրեր են... այն ծաղիկը որ այնքան շատ կը սիրեր...

Կարդացէ՛ք և Տարածեցէ՛ք «ԱԶԴԱԿ»ը

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՍՈՎԻԵԹՆԵՐԸ ԵՒ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԸ

Հռոմ.— Ափղանիստանի և սովիէթներուն միջև ոչ յարձակումի և չէզոքութեան դաշնագրին բնագիրը ուշադրութիւնը հրաւիրած է Ֆաշիստ մամուլին, որ կը նկատէ թէ անիկա Ռուսիոյ ասիական քաղաքականութեան յաջողութեան մէկ նոր գործիքն է։

«Թրիպունա» կը գրէ թէ Ափղանիստան, որ Ամանուլահ թագաւորին անկումէն ետք, Մոսկուայի համար վտանգաւոր անծանօթ մը կը ներկայանար Լոնտոնի հետ զինեալ պայքարի մը պարագային կրկին դարձած է Անգլիոյ գերակշիռ ազդեցութեան ենթարկուելէ, և դարձած է սթաթուքուոյի պահապան երաշխիք մը այն շրջաններուն մէջ, որոնցմով շահագրգռուած է խորհրդային միութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐՈՒՆ ԲՈՂՈՔԸ

Պերլին.— Վարչապետ Պրիւնինկի ուղղած հեռագրով մը, գերման ընդդիմադիրներու պետերը՝ Հիւկէնպարկ և Հիթլեր կը հաղորդեն թէ ընդդիմադիրները պիտի մերժեն հանձնել ամէն յանցաւորութիւն, որ պիտի ստանձնէ ան, մասնաւորաբար Ֆրանսայի հանդէպ։

Այս հեռագրի նմէջ կ'աւելցնեն թէ ընդդիմադիրները չեն կրնար թողադրել Գերմանիոյ վեհապետին իրաւունքներուն դէմ ոեւէ հարուած կամ նուաղում։

ԳԵՐՄԱՆ ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պերլին.—Երեք դիտող դրամատէրներ, շուեհացի ուալանպէտկը՝ ամերիկացի փրակը և անգլիացի ուինտէրսյէրը մօտերս Գերմանիա պիտի գան ուսումնասիրելու համար անոր ելեւմտային տնտեսութիւնը։

կառավարական շրջանակները լաւատես կը թուին յոնտոնի խորհրդաժողովի արդիւնքներուն մասին։

ՖԻԱՆՍԵՐԷՆԸ ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒ

Պերլին.— Ներքին նախարարութիւնը ընդունեց Ֆրանսերէնը իբր ստիպողական լեզու բարձրագոյն դպրոցներու մէջ մտցնելու ֆրանսական կառավարութեան օրինագիծը։

ՍԱՀԱՓՈՐՁ ՄԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Շանկհայի. — Անարդիւն խահափորձ մը կատարուեցՆանքէնի մէջ ելեւմտական նախարարին և Ճարտնի գործակատարին դէմ։

ՈՍԿԻԻ ԱՐՏԱԾՈՒՄ

Լոնտոն.— Ցուլիս 15էն սկսեալ անգլիոյ դրամատան ոսկիի արտածումները հասան մօտաւորապէս 3 միլիարդ։

Անշրջանը

Լահէր.— Միջազգային ատեանը լսեց Ֆրանսայի տեսակէտը աւստրիերէնի մաքսային հաստատութեան մասին։

Փէ Ռիզ.— Ֆրանսայի լոզորդուհի Իվոնն կատաւ 1,000 մէթր միջոց մը լողալով անցաւ 15 վայրկեան 18 երկվայրկեանէն։

Լոնտոնի խորհրդաժողովին լիագումար նիստը

Լոնտոն.— Խորհրդաժողովը լիագումար նիստ մը ունեցաւ այս առաւօտ արտաքին պաշտօնատան մէջ, պ. Մաքտոնալտի նախագահութեամբ։ Որոշուեցաւ մեծ գաղտնապահութիւն ունենալ, մինչև որ ելեւմտի յանձնաժողովը իր տեղեկագիրը տայ։

Պաշտօնի, գեկոյցը կը հաղորդէ թէ ժողովը քննած է գերմանիոյ ելեւմտի վիճակը վերականգնելու լարտար միջոցները միջազգային հաստատակցութեամբ մը, ըստ ելեւմտի նախարարներու յանձնաժողովին տեղեկագրին։ Խորհրդաժողովը քայլ մը աւելի առաւ։

Կարգ մը խնդիրներ ելեւմտի։ Յանձնաժողովին փոխանցուեցան։

ՕԹԵԼ

ԱԼԷՆՊԻ

Hôtel ALLENBY

ԱԼԷՄՊԻ ՓՈՂՈՑ

ԹԷԼԷՖ. 262

ՀԵՌԱԳԻՐ HOTEL ALLENBY

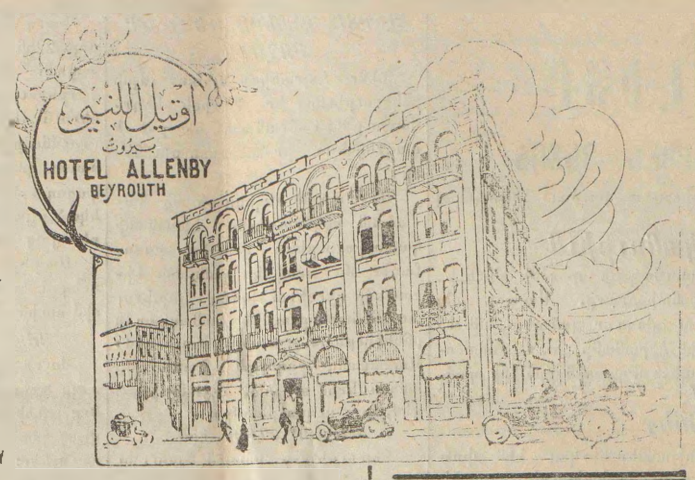

Հայկական նոր օթէլ. անունին յափ փառաւոր, անբաղդատելիօրէն մաքուր, շքեղ տեսարան, բոլոր սենեակները փողոցի վրայ, խնամուած սպասարկութիւն.

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ՄՕՏ ՕՐԷՆ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ՇԱՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՔ

Տէր եւ տնօրէն՝
ՎԱՀԱՆ ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ և
Ժ. ԱԲԷԼԵԱՆ

ՊԱՐԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԶԱՏԱԼԷ

Հայկական միակ սրճարանը Զամանի մէջ

ՄԱՔՈՒՈՒ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ՋԱՑ ԳԻՆ

ԶԳՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆԵՐԴԻՆՆԵՐԸ ԿԷՍ ԳԻՆ

ՏՈՒՆ ՎԱՐՁԵԼ ՈՒՋՈՂՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ ԱՅՍՏԵՂ ԳՈՒՆԱԿԻՑԻՆ

Տէր եւ տնօրէն Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՆ

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ մնայուն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀԱՐ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ԲԼ ՆԻՓԻ ՄԷՋ

Ամեն օր (կէսօրէ առաջ 10— 1
(կէսօրէ վերջ 1 — 3

ՄՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ պ.ետ ադամ հիւանդներուն ձրի։

«Time is money»

Ժամանակը ոսկի է

ԶԷՆԻԹ

ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՇԳՈՒԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

անգուգական յատկութիւններուն ձեզի դրամ կը տահեցնի առանց դժուարութեան, կարելիութիւն տալով խնայելու ձեր ոոպեներն անգամ։

Ուշիմ ժամացոյցներու ամբողջ շարք, ոսկի, արծաթ եւ նիքել, կիներու եւ այրերու համար։

Կ'ԱՊԱՀՈՎՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ԱՄԵՆԱՆԱՊԱՍԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ.

Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ **ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻ'Ն** (Ֆօշ փողոց)

Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դռան կից։

Կեանքի սղութեան դէմ!

այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուագ անանդեն նուագը ձեր տան մէջ։

ՕՏԷՕՆ

Սկաւառակի եւ ֆօնօի յայտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հաճոյքը։

Օտեօն

Գնեցէք ՕՏԷՕՆ ֆօնօ մը

որմէ անկասկած պիտի հմայուիք եւ շնորհիւ այս հոլակաւոր մարքայի սկաւառակներուն շարունակական ժամանման, կը բնաք ամէն իրիկուն, Ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով։

Այլեւս ոչ ներկայացում եւ ոչ ալ նուագահանդես. այդ բոլորը ունենալ ձեր տան մէջ միակ միջոցն կեանքի սղութեան դէմ իսնայնապատասխանելու։

ՏՔԹ. ԳԵՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Laureat նայ.ի Lucerne եւ այժմ մնայուն բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի *աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, և գլխու հիւանդութիւններու բաժնին։* Հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէ վերջ ժամը 2—6 իր գլխաւոր հիւանդանոցը՝ Rue de Damas, N° 15, ի հարկին հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին Իր կողմէ տրուած մուտքի աբօրով։ Վկայեալ աղբաս ·ը ձրի։

ՕԹԵԼ

ԼԻՒՔՍ

ՁԱՀԷԼ ՁԱՀԷԼ

— ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ՝ Գ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ —

Կեդրոնական ամենագեղեցիկ գիրքի վիճակ, բոլորովին նոր կահաւորումի

Մաքուր եւ անթերի սպասարկութիւն ու դիւրամատչելի գին

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ ճաշ

Ընտանիքներու համար մասնաւոր դիւրութիւն

Մեր ճաշացանկն է՝

1.— *Մաքրութիւն*
2.— *Մաքրութիւն*
3.— *Մաքրութիւն*

ՁԱՀԷԼ ՁԱՀԷԼ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՕՔԹ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՔԷՇԻՇԵԱՆԻ

(Վկայեալ Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանէն)

Դիտական վերջին մեթոտներով, կատարելագործուած վիրաբուժական գործիքներով եւ 32 տարուան փորձառութեամբ կը դարմանուին հետեւեալ հիւանդութիւնները.—

Ա.— *Վիրաբուժական ամէն կարգի գործողութիւններ։*

Բ.— *Մանդաբերութիւն առանց վտանգի, մասնաւոր սպասարկութիւններուն համար։*

Գ.— *Իգական սեռի ծննդաբերական գործարաններու հին և նոր բոլորախտերը գիտական վերջին մեթոտներով։*

Դ.— *Արանց և կանանց ֆրանկախտի ու ցիրմամիզութեան հիւանդութիւնները կը դարմանուին նորագիւտ դեղերով և առանց ցաւն ներարկումներով։*

Ե.— *Այլի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, Բոեալ Մէյլ Լայնի Անգլիական պաշտօնական բժիշկի հանդամանքով մեր քննած և դարմանած հազարաւոր ճամբորդները առանց արգելքի իրենց տեղը հասած են։*

Զ.— *Խղճմտօրէն կը դարմանուին նաև մայրիան, ներքին և մորթի հիւանդութիւններ ինչպէս նաև երախաներու հիւանդութիւններ։*

Է.— *Երեքշաբթի օրերը կէսօրէ ետք ժամը 3—6 աղքատներուն ձրի։*

Ընդունելութեան ժամեր։ Ամէն օր 8—12 և 3—6

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ։ Թրամվայի Ընկերութեան մօտ, Առողջութեան դեղարանի քով, Պարպարիներու վերելքին վրայ։—

ԻՐԼԱՆԴԱԿԱՆ ՁԻՍՐԹ ԱՒԻ

ՄԵԾ Վիճակահանութիւն

(Grand National-Derby-St. Leger-Manchester November Haudicep)

Իրլանդական Ձիարշաւի ասխարարեալ Վիճակահանութեան ամսակ) ներբ եասած են։

Հանոյքով կը տեղեկացնենք թէ՝ մասնաւոր կարգադրութեամբ՝ առաջիկայ ձիարշաւին համար բացառաբար՝ Վ.Ն3 ամսակ գնողն ՀԻՆԳՈՒՆԿՍ ամսակի եւ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒՆ ամսակ գնողէն ՏԱՍՆՈՒՈՒՄԷԿ ամսակի փոխարէն միայն պիտի գանձեմ։ Իսկ վաճառորդներուն պիտի ընեմ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԳԻՆ մը որ չէ անսահմանած մինչեւ հիմա։

Տոմակներու սովորական գիներն են՝ 310 ս.դ. եւ 200 ս.դ.։

Վաճառորդներ կրնան վերադարձնել չծախուած տոմակները։

Եթէ անձնական պիտի խնայես, օգտուէ այս անգամուան բարձրագոյն գնդէն եւ հարուստ եղիր տահելով անհապաղիօրէն ՀԱՅԱՆ ԳԱՒՍԱՆԻ ԴԱՒՍՄԱՐՆԵՐԸ, Իսկ եթէ ծախելով դրամ տանիլ կուզես՝ ուրիշներուն պէս օգտագործուելու եւ մեր վակուրէնէ տալու։ Կանխիկ դրամ չեմ ուզեր վաճառորդներէն։

Պօրսա — Պէյրութ
(Փոստարկղ 422)

Մ. ԿԱՒՊՐԱՇ
Վիճակահանութեանց ընդհ. գործակալութիւն

ԾԱՆՕԹ.— Ձիարշաւի այս տոմակներ գնեցէք մի միայն այն ոնձէն ստանալու պատասխանատուութեանը վրայ էէ։

ԳՈԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՃՇՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ

ՍՅՓԵԼԷՅԷՔ ՄԱՆՕԹ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Թ.Ճ.ԵԱՆԻ

ԳՈՐԳԻ՝ ՄԵԾ ԻՐԾԱՏՈՒՆԸ

ուր պիտի գտնէք պատրաստ և ապահովանքով ամէն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ գնահատուած են։

Նիր Իսք Բիլիֆի նախկին Ղազիրի գորգի գործատան բոլոր տեղեկութիւնները փոխադրուած են Պ. Թաճեանի,

ԷՃՐԷՖԻԷԻ ԳՈՐԳԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

THE ROYAL MAIL LINE

— ՐՕԵԼ ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ —

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԾԱՆՕԹ ՇՈԳԵ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Առագրնթաց երթեւեկութիւններ ընդմէջ Շերպուրկի եւ հարաւ. ամերիկայի

UNITED STATES LINES

— AMERICAN MERCHANT LINES —

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱԶԳՍՅԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՆՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կանոնաւոր երթեւեկութիւններ ընդմէջ Շերպուրկի եւ Նիւ-Եօրքի ասխարհիս մեծագոյն նաւերով։

CANADIAN PACIFIC

Գանատական ամենամեծ կառավարական օգ. ընկ.

կանոնաւոր երթեւեկութիւններ ընդմէջ Շերպուրկի և Գանատայի։

EASTERN MEDITERRANEAN EXPRESS LINE

Ամէն 10 օրը կանոնաւոր մեկնումներ՝ Պէյրութէն — Աղեքսանդրիա — Փիրէ եւ Մարսէյլ։

IPHIGENIA եւ ASPASIA

ՍԱՀԳԵՆԹԱՑ ՆԱՒԵՐՈՎ

ՆԱԽԸՆՏՐԵԾԷՔ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼ ՄԵՐ ՆԱՒԵՐՈՎ

Գիներու, մեկնումներու, բուսականներու, ինչպէս նաեւ զանազան մանրամասնութեանց համար պիտի։—

Ավրնիւ Ֆօշ. Արեւելքի ընդհանուր գործակալին՝

Թէլէֆօն՝ 9—06 Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

ԽԵԴՐՈՆԱՏՆԴԻ։ Փիրէա— Մագրա Սրօա, թիւ 51։

Դասնանիւտ։ Մարսէյլ— 80 Գալլբար եբ Տաւ։

Մասնաճիւղեր։ Ալեքսանդրիա, Կալրասի, Պալենսիոյի ինչպէս նաեւ Փարիզի եւ Շերպուրկի մէջ։

Հայր Լարիւ խսկապէս զայրացած էր և յանցաւորը կը փնտռեր։

Բոլորտիքը նայեցաւ և նշմարեց Լէյրվըլէն որ խոտին վրայ քերանը բաց աչքերը գոց իր խոկալու ձայնով տիրող լռութիւնը կը խանգարէր։

Լարիւ իր օգնականին մօտեցաւ և մաշած ու գունատ բաճկոնին վրայ գեղեցիկ ծաղիկը տեսնելով բռունցքը բարձրացուց։

Խեղճ քնացողը թօթուեց, արթնցուց զայն, ոտքի կանգնեցուց և բռնի ոյժով քաշքշեց մինչև աղէտին վայրը։ Եւ կոտրած թաղարը ցոյց տալով բաւ. «Այս ի՞նչ է ըրիր, ըսէ ի՞նչ է այս....

Լէյրվըլէ ապշած էր... բան չէր հասկնար, ատոր համար ալ կակազել սկսաւ.

— Ես... բան... չեմ... ես չեմ ըրած...

— Ստախօ՛ս, խաչտառա՛կ... անպիտա՛ն ի՞նչպէս կը համարձակիս ըսել թէ դուն չես ըրած... և այս ծաղիկը... այս ծաղիկը... կը յայտնեմ քեզի... զիս ապուշի՞ տեղ պիտի դնես և պիտի ըսես որ մինակը եկած և լամբակիդ անցած է...

Լէյրվըլէն իր հին բաճկոնին լամբակը զարդարող գեղեցիկ ծաղիկին կը նայէր ծուռ ծուռ։

Կը կարծեր թէ սատանայի գործն էր։

Հայր Լարիւ քանի մը հայհոյութիւն եւս արձակեց խստիւ յանդիմանեց և այնպիսի ուժով մը մտեց որ խեղճ մարդը քիչ մնաց կռնակին վրայ պիտի իյնար։ Հայր Լարիւ՝ յետոյ հիւղակը գնաց։

Այն ատեն Լէյրվըլէն աչքերը չփեց նորէն, ծաղիկին նայեցաւ և միշտ բան չհասկցաւ եղածէն։

Գլոզլոին կնքահայրը վերջապէս հաւատացած էր թէ այդ օր սատանան չրջագայած էր հիւղակներուն բոլորտիքը։

Իր գեղեցիկ գործին փճացած ըլլալը տեսաւ։ Ներկի տուփը չրջած, վրձինները գետին ինկած։

Երկու թեւերը վեր բարձրացուց երկինքին պաշտպանութիւնը հայցելով։

Վայրկեան մը աչքերը դարձուց դէպի կապիկին վանդակը և կասկածով լեցուն նայուածք մը ձգեց կենդանին վրայ։

Բայց այս վերջինը կոպերը փակած՝ քնանալ կը կեղծէր։ Ու խորամանկութիւնը ծայրահեղութեան տանելով՝ քիչ առաջ Լէյրվըլէին խոկալու ձայնին պէս ձայներ կը հաներ կոկորդէն։

Այս տեսակ պատահարները սովորական էին տօնավաճառներու կեանքին մէջ։ Եւ ամէն անգամ ալ կապիկը կ'ընէր այս տեսակ սատանայութիւններ որոնք երբեմն երեւան կ'ելլէին և երբեմն ոչ։

Եթէ գիտցուէին իսկ՝ չուտով կը ներէին կապիկին՝ որովհետև ան որքան որ չար, անառակ և անտանելի էր, սակայն միւս կողմէ չափազանց հոգածու էր փոքրիկ երախային հանդէպ։

Գլոտ կ'ուզէր մանկիկը շատ մաքուր։ Օրական տասը անգամ կը փոխէր ճերմակեղէնները, այնպէս որ ամէն օրուան համար լուացուելիք շատ լաթ կ'ըլլար։

Դեռատի մայրը չէր կրնար լուացարարուհի մը վարձել։ Թէպետեւ այդ տեսակ ծանր գործեր ընելու վարժուած չէր բայց և այնպէս աշխուժով կ'աշխատէր, ամէն օր կը լուար, կը կարկտեր ու կ'արդուկէր։

Օկիւսթ, որ ամէն լուացքի Գլոտին քովէն չէր բաժնուեր, քիչ ժամանակէն կատարեալ լուացարարուհի մը եղաւ։ Շատ հաճելի բան էր տեսնել կապիկին լուացք ընելը ճիշտ այնպէս՝ ինչպէս լուացարարուհիները կ'ընէին։ Կ'արժէր տեսնել թէ ի՞նչպէս լաթերը օճառելէ վերջ կը ճմռէր ու կը լուար։

بيروت — البرد « دار » محلات اورزدي باك «

صابون : غليل متجنه

تصنع الكتب والجرائد والمحلات والاعمال التجارية وكل مايراد طبعه بأحرف جميلة وطبع متقن واسعار متهاودة

طبعت في المطبعة الوطنية * بيروت « البرد »

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՏՐՈՒԹԻ

27 ՑՈՒԼԻՍ 1931

	Սուրիկ.
Եգիպտկ. Ոսկեադրամ.	634
Անգլիկն. »	617
Տօլար »	126.75
Թրքական »	39.75
Գանի Օսմանեան	150
Իտալական Լիր 100	665
Ցունական. Տրախմի 100	160
Անգլկ. ոսկի	618
Ֆրանս. »	480
Օսման. „	553
Արծաթ մէջիտ	32
Գրտի Ֆօնս. Ա.	21 50
„ „ Բ.	12 50
„ „ Գ.	11 75

Սեպտեմբեր եղբարք Բիւ Ֆօս
Թէլէֆօն՝ 5-19